

Jan Fr. Hruška: Nové chodské bajky

NOVÉ
CHODSKÉ BAJKY

JAN FR. HRUŠKA

NOVÉ
GHODSKÉ BĀJKY

DRUHÉ, PŘEPRACOVANÉ
VYDÁNÍ

OBRÁZKY NAKRESLIL
FR. VROBEL

NAKLADATEL J. KOBES, PRAHA - PLZEŇ

Úvodem.

Časně zrána šli touž cestou Práce, žena vážná v říze prosté, ale z dobré látky, a muž v plné síle, zraku přímého i laskavého — Čas. Šli oba na nový den mezi lidi, každý po svém.

„Zdar světu!“ pozdravili se navzájem. Šli pak mlčky hodnou chvíli podle sebe, až se dala první do řeči Práce: „Příteli,“ vece, „dovol slovo! slýchávám často mezi lidmi stěžovati na tebe: jdeš pryč jim tuze spěšně, málokdo a málokde mohou pryč ti stačiti a tím i já, promiň tu přimost, trpívám zkrácení a oni zase skrze mne.“

„Ještě dobře, že tak mluví jenom lidé!“ trpce se usmál Čas. „Ale kdo tak stěžovali,“ pokračoval, „měli ti též říci, jak lehkomyšlně oni se mnou počítají! Měli ti říci, jak mne nechávají nazdařbůh bráti se svou cestou, sami zalézají leckams do tmy, tam zahálce a rozkošem se oddávají, a tak si nechávají ujíti nejen dary, jež já s sebou pro ně nosím, ale, ó té zloby, o jmění i o zdraví i o radosti pravé sebe připravují; ba často potom v nemocích a nouzi i neděle i léta marně proleží, nebo i, žel, nadějný život maří... Měli ti říci,“ s rostoucím žalem pokračoval Čas, „že jen těm jdu tuze rychle, kdož nemají k činům dobré vůle. Snaživí,

věř, při věrné službě tobě, nic se neuchvátí a mají ještě dosti svobody sloužiti také Bohu i bližnímu a tím nejlépe posloužiti také sobě...“

Práce pokývla si smutně hlavou, jakože rozumí i souhlasí.

„Vidím nyní — kdybych ani neslyšela tvých slov — že ti lidé tobě křivdí: jdu sama jen krokem a jak dobře ti stačím! A což odpomoci zlu bychom nějak nedovedli?“

„Já ne! Já nic víc nemohu konati, než co znám!“ „Kdo má uši k slyšení, tomu právě svým pevným, odměřeným krokem výstrahu hlásám: „Pamatuj na zadní kola!“ Ty sama mohla bys snad udělati více, ale — odpusť, že i já ti mluvím bez obalu — jen kdyby více lásky bylo mezi lidmi aspoň k tobě! Kdybys jako já všechno viděla a všudy prošla, byla bys často slyšela, že jako jedni na mne si stěžují, že jim tuze spěchám, druzí zase naříkají, že se nehýbám, každá chvíle, kterou s sebou nesu, je prý jim věčnost, zaslepenci se nudí a trápí...“

„Není možná!“ všechna ztrnulá stanula Práce.

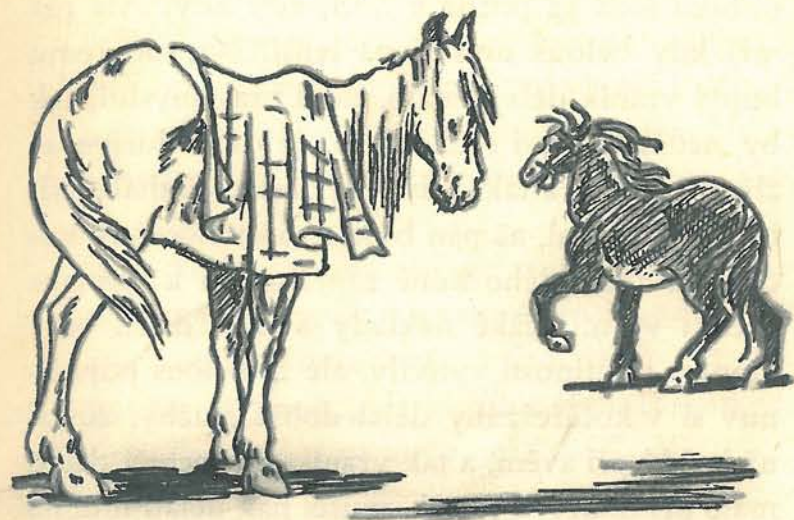
„Těch ty ovšem neznáš a neznají oni tebe,“ pokračoval Čas, „protože sedmerým zámkem před tebou se zavírají. Ale věř mi, drahá, že i ti, jimž poctivě splácíš jejich službičky a služby, nemají

k tobě lásky pravé jenom málo vyjímaje. Kdy a kde jen mohou — já to často vídám — vyhýbají se ti zdaleka. Zatlučeš-li u nich, otvírají s nechutí i s hněvem, sotvaže pak od nich vyjdeš, žehrají na těžké břímě a na skrovnou odměnu. Ba radosti pravé, nehynoucí, jež jim neseš jak pro život tento tak pro věčný, zadávají za libůstky bláhové a rychle pomíjející...“

Zasmušila se Práce a ulevila v kroku, jako by se jí už po té řeči ani mezi lidmi nechtělo...

Neušlo to Času...

„Ale co, jen hlavu vzhůru!“ sám zase s novým odhodláním dodával vytrvalosti Práci. „My jdeme konat vůli Boží a tamto... jsou jen lidé, tvorové nestálí, jimž se ještě nikdo nikdo, ani sám Pán Bůh — nezachoval!“ —

Dva koně.

Pán koupil dva mladé koně, vraníka a bělouše. A podle toho, jak se mu který zdál, čilejšího vraníka vybral ke kočáru, váhavějšího bělouše k vozu.

Vraník jednou za čas vyjíždíval s pánem v lehkém kočáru na procházku a při tom měl zlaté časy: tahati nic a jesle stále plné! Bělouš od tmy do tmy musel se vláčeti, cesta necesta, s vozem plným zboží, píce, dříví a čeho bylo třeba. Někdý jej necitelný čeledín přeložil, bělouš nemohl utáhnouti a byl ještě bit; za to kolikrát nedostal

obroku leda až pozdě v noci, kdy kdy! Ale neměl kdy bělouš mysliti na lepší. Naproti tomu bujný vraník dělaje málo, začal brzy mysliti, jak by nedělal nic, i rozhodl se, že co nejdříve se zbaví kočáru; a tak, když jej zase zapřahali, bil, bil a vyhazoval, až pán boje se o drahocenný kočár, dal zbujnělého koně zapřáhnouti k formanskému vozu. Těžké náklady a stálé dření brzy vraníka z bujnosti vyléčily, ale že bělouš odpočívnuv si v kočáře záhy dělal dobré služby, zůstal už každý při svém, a tak vraník, že nechtěl dělati málo při dobrých časech, musel pak dělati mnoho při zlých.

Kůň z tahu a krmný vůl.

Pozdě v noci vrátil se kůň s dlouhé cesty tmou a zimní plískanicí od těžkého nákladu do stáje, kde u téhož žlabu přivázán byl pár krmných volů. Jak byl rád, že unaven a hladov a všecek zmoklý zablácen přišel do sucha a tepla k plným jeslím! S chutí sobě zařehťal.

Vůl vedle říháním probuzen byl z dřímoty, rozhlížel se chvíli tупě a vida oře námahou a psotou tak zbědovaného a přece ještě veselého, soucitně se usmál: „Bratře, máš to život, od tmy do tmy,

v zimě, v létě, cesta, necesta —! A ty si ještě řehťáš!“

„Divíš se snad, že mě těší život?“ odpovídá kůň. „Což už se nepamatuješ z léta, když tě taky zapřáhli, jak po práci obrok i odpočinek, všechno lépe chutná?“

„Já pamatovat — é, ani si vzpomenouti nechci, jak jsme se potívali — slunce pátilo, mouchy kousaly, byla žízeň a jho tlačilo až až!... Brachu bláhová, ptej se tuhle bratra: nám se po tom dření ani dost málo nestýská!“

„No no,“ divil se zase kůň a dosahoval s chutí po nové hrsti obroku. „Jen se tu tak váletí a váletí jako ve vězení — venku sluníčko a boží vzduch: já bych stonal bez své práce! Jak vám jen chutná jísti a spáti?“

„Ale ale!“ dobrácky se smáli oba voli. „To si zvykneš, když se najíš, chce se spáti, a když se vyšpíš, chce se jísti.“

Kůň zakroutil vážně hlavou: „Takových už tady pamatujeme víc, ale všichni skončili špatně: po každé je brzy odvedli — na jatky.“

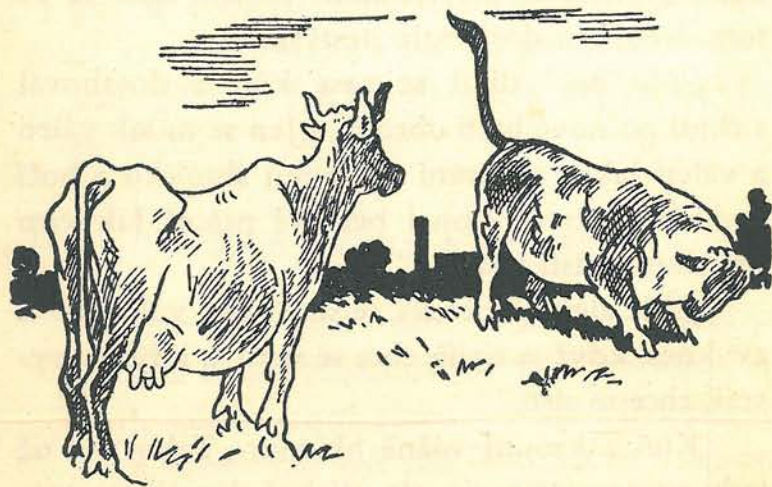
Bulík a oř.

Bulík slyšel o koni, s nímž stával do nedávna v jednom chlěvě, jak se na školách ve světě naučil

pěkně po notě choditi, tancovati, všelijaké tělocviky provozovati i jak je tím uměním snadno a panský živ a v samé slávě. Umínil si, že se také pustí do světa na školy.

„Nechod', budou ti vaditi i nohy telecí i hovězí hlava!“ rozmlouval mu to starý kůň.

Ale bujný bulík nedal si říci, šel přece. Šel a už za týden se vrátil. Přinesl vysvědčení: „Vola neuč leda tahati!“

Bujný bulík.

Mladý bulík, sotvaže mu bylo znáti rohy, zbujněl tak, že i staré voly ve stádě poštuchoval. A když jednou stará, chromá kráva báznělivě se vyhnula jeho růžkům, natahoval se hned

a chlubil, jak prý se nikoho a ničeho na světě nebojí.

Vtom — vrrn, zabzučel ve vzduchu ovád, a udatný bulík stočiv vzhůru ocas a oči vybouliv, báznělivě poslouchal. A vrrn, zabzučel ovád znova blíž, a bulík, jenž před chvílí nikoho se nechtěl v světě báti, horem pádem utíkal, div nepolámal nohou — před mouchou.

Koně a husy.

Koně dotáhli těžký vůz s obilím před stodolu, kde jim dal vozka odpočinouti. Spocení oři té chvíle zhluboka oddychovali. Na dvoře stálo hejno husí, jen nečinně lelkovaly a na plano štěbetaly.

„Divní tvorové!“ hodil po nich hlavou kůň mladší. „Štěbetání jako vody — ale k dílu žádnému to není!“

„Říkávají“ — vzpomínal starší: „Kde mnoho řeči, málo díla!“

Osel a svět.

Mladý osel ponejprv měl jíti do světa; hospodář jej prodal někam až do cizích zemí.

„Počkej!“ pravila mu, když se loučil, stará klisna: „Ve světě není, jako doma bylo; já jsem ve světě byla! A co všechno v světě už teď žádají! Věrná služba — po té už se málokdo ptá! Takhle komedie dělat, pánům poklonkovat, tancovat, jak všelijaký cikán píská —!“

Zarazil se osel, už ani nežral, a byl by nejraději zůstal doma.

„Nevěř!“ V té nejistotě dodával mu kuráže valach. „Ty jdi zvesela! Svět chce, pravda, všelijakou převrácenost, ale tebe, jak já svět znám, všude bude chránit od velkých mutací a tram-pot — oslí hlava.“

Liška a vůl.

Vůl se pásł sám podál stáda na planině podle lesa. Na pokraji houští skrýval se lišák, čekal, až by za šera večerního mohl se vydati na lup. Dobromyslný vůl spokojeně si hleděl své pastvy, feriny si nevšímal; lišák však počal si brzy z dlouhé chvíle prostičkého souseda dobírat. „Slyšel-liš pak, starý kmochu, někdy o liščí hlavě?“ ptal se. „Chválivají všude, jak je moudrá,“ svědčil vůl dobromyslně. „Mít ji tak ty — co bys asi dal za to?“ píchal lišák. „Já? Ani klípe trávy!“ vůl na

to. „Slyšel jsem totiž také, jak na lišky všude lécejí a pasou, a slyšel jsem i proč!“

Psí vláda.

Na statku kdesi vzpomněl si hospodář, že by bylo dobře, aby měl každý díl dvora svého přednostu. Ve stáji udělal jím vola, na ovčíně berana, v kurníku kohouta a v husinci housera; vrchním pak na celém dvoře stal se — že hodně štěkal — pes.

Když rozdávali dekrety, vola nic nepřekvapili. Táhli jsme, táhneme a budeme tahat dál!“ vece. Beran též lhostejně bručel: „Stříhali nás,

budou stříhat zas; v létě máme, co si najdem, v zimě bývá hlad a bude zas!“ Podobně i houser: „Škubali nás a budou škubat zas.“

Jen vrchní, pes, pověsil si hned povýšení na obojek, a štěkal-li napřed hodně, štěkal ještě víc, ba i potom kousal.

Bojácně stranily se pak dvora slípky a zanášely vajíčka, se svěšenými křídly vlekly se uplašené husy, a ovečky trpělivé běhající na pastvu a s pastvy objevovaly se často s rozedraným rounem od psích zubů.

Viděl konečně hospodář, jak pod psí vládou všecko hyne a pustne, i rozhodl: „Bude zas při starém — psa na řetěz!“

Psí služba.

Necitelný pán využíval až běda věrného psa a ke všemu hladem a bitím jej týral, že nemohl věrný sluha déle trpěti, i — umínil si, že ze zlé služby uteče.

A utekl!

Ale jda cestou napadl na jiného psa, an všecek jsa zaprášen dlouhou cestou a uřícen těžkým nákladem u vozíka mlékařského zapřažen byl a na úpale slunečním před hospodou se pražil.

„Kampak, bratře?“ volal na zaběhlého pes od vozíka.

„E, kam mě oči povedou a nohy zanesou!“ zavyl zaběhlý.

„Copak se stalo?“ vyzvídal soudruh soucitně.

Tu podíval se teprve první pes dobře po soudruhovi a vida jej také dost zbědovaného a přece veselého, nabyl důvěry a přistoupil blíž: „Jen si považ, bratře,“ pravil, „celý den včera jsem se div neuběhal za stádem ovec, celou noc hlídal jsem s čeledínem v poli úrodu před zvěří, a když jsem ráno nevyspalý a hladov potom přišel domů, kluk nezbeda hospodářův na hřbet mi vlezl, musel jsem jej nositi a že přitom spadl a čelo si narazil, já byl místo jídla a oddechu ještě bit! Už to snáším léta, ale dál není možná; utíkám proto od necitelného pána.“

Pes zapřažený pokyvoval, pokyvoval.

„Bratře, já to nemám jiné! Hleď na ty plecháče mléka, ty tu táhnu cestou denně, léta, ale sám jsem ještě neokusil ani slívky z toho mléka. — Teď pán se chladí — hodil pes hlavou po hospodě — já se tu na suchu pražím. Až se podnapije, potáhnu i jej... Ale neuteku přece!

Myslím si: než surovým a špatným pánem, raději býti dobrým a věrným psem.

Páv a kohout.

Byl jednou jeden páv. Že nemusel sám se starati o krk, z dlouhé chvíle a z pýchy dal se do přemýšlení a myslil a myslil, už s nikým nic neměl, leda, že hodně zvysoka pokáral nebo poučoval některé ze zvířátek kolem sebe. Byl proto páv všem divný, až kohout, který se pyšnil vedle páva po dvoře, dodal si odvahy a páva se poptal, co a jak to pořád myslí.

„Tobě to svěřím!“ odpověděl páv sdílně sice, ale přece jenom zvysoka dost. „Zadával jsem se tak na svět: na lidi i na zvířata; vidím, co je všude sváru a bídy a tak myslím, myslím, a až všechno smyslím, dám to do knih: jak by mohl žít v blahobytě podle sebe velký s malým, malý s velkým a stejní zase spolu.“

„Marně lámeš hlavu!“ kokrhal kohout posměšně.

„Co? Až to udělám, bude mě svět oslavovati!“

„Marná práce!“ opakoval kohout rozhodně. „Lidé už ty knihy dávno mají: zákon boží! Je-

nom kdyby chtěli podle něho žít, stálý ráj by měli dávno na zemi. A němou tvář — nás nech tak, jak nás Pán Bůh stvořil!“

Páv kroutil hlavou. „Já to udělám,“ vykládal pak pyšně, „všem dohromady a lépe, v duchu času, bez Boha!“

„Bez Boha?“ žasl kohout. „Tak prý už to chtěli také lidé,“ vzpomínal si vážně kohout, ale nepomohli světu ani sobě, leda — k větší bídě!“

Jak se vlk domáhal dobré pověsti.

Starého vlka zamrzelo, že všichni všude na světě dívají se naň jako na lotra a zloděje, i umínal si, že se u práva domůže lepší pověsti o sobě. Zadal o to u samého krále lva, a že byl z okresu lesního, dostal rozhodčím soudcem jelena paroháče.

„Vykonalš už někdy něco dobrého?“ ptal se ho jelen začínaje řízení.

„Ano!“ odpověděl vlk směle. „Starám se bedlivě o tři své děti a dlouho živil jsem i ustaraného otce, když mu vypadaly zuby.“

„Dobrá!“ chválil soudce. „Láska k dětem a k rodičům jsou chvalitebné ctnosti; záleží jen na tom, jak ses o svůj rod staral.“

„Skoro ob den nosíval jsem jim po ovci!“

„Ovci?“ zarazil se soudce. „Krvavé násilí na bližním, toť nejtěžší hřích!“

„Kdo jest můj bližní?“ omlouval se vlk nevědomostí.

„Tvůj bližní nejblíží — — — je ovce!“

Vlk na to, že se mu dělá nějak horko, i prosil, aby se směl na okamžik vzdáliti.

Šel a pro právní opravu své pověsti nepřišel si dosud.

Jelen a mušky.

Jelen paroháč popásal se v bezpečí na odlehlé lesní louce. Chvillemi vybíral a okusoval jen

tak z rozkoše nejchutnější bylinky, chvílemi zas majestátně a sebevědomě si vykračoval.

Tu najednou zabzučí mu něco nad hlavou; hrdý paroháč se dívá a vidí — chomáč drobných mušek. Jako by házel mák, rejdí a vyhrávají si na slunci a vesele si bzučí a hučí.

„Hm,“ odkmuhl si velikán parohatý. „Také život — drobotina ubohá!“

Ale mušky prudce zavířily vzduchem a rozhodně bzučely: „Velcí, malí, všichni jsme vyšli z ruky boží a máme stejné právo velcí, malí, těšiti se životu.“

Zajíc a koza.

Koza chtějíc si zostřiti chuť odbočila s pastvy na keř šípkový na pokraji háje. Ukousla první lístek, zachrupala, vtom hop! zpod šípku vyrazil z pelechu svého zajíc a hopky hopky, jako když mu hlava hoří, utíkal do luk. Uběhl kus cesty, posadil se na bobek a větril. Nikde nic se nehýbalo, jenom u šípku nad jeho pelechem koza ještě stála a stále nepohnutě za ním se dívala.

„Aha!“ vece zajíc sám k sobě samolibě, „dívá se a diví se asi, jak se mi to běželo s větrem o závod. Oč, že závidí mi lehkých švižných běhů!“ A

dodav si zas kuráže, tu hop, zas hop hop! pomalu se vracel k lesu ku pelechu. Koza už si zatím hle-
děla své pastvy na šípku.

„Kozo,“ oslovil ji ušák, „co pak, žes tak za mnou udiveně se dívala?“ Mluvil to velmi sebevě-
domě, doufalť, že uslyší svou chválu.

„Mh-he-hé!“ zamekala koza. „Dívala a di-
vila jsem se, jaký to nerozum, pro nic za nic utí-
kati, až bys duši vypustil, a tuze jsem tě litovala
pro tvou zbabělost.“

Zajíc a jezevec.

Zajíc potkal se za časného jarního šera s je-
zevcem, jenž po prvé si vyšel rozhlédnout se po
svém revíru. Znávali se se zajícem loni; jezevec
býval tlustý jako válek! I nemohl se bystrý ušák
mdlému spáči vynadiviti, jak jest všecek přepadlý
a váhavý a zmalátnělý.

„Brachu, tys jistě stonal!“ zajíc hádal sou-
cítěně. „Tak dlouho tě nebylo viděti —!“

„Já stonat? I ba ne! Já jen jsem si hověl a
spal!“ odpovídal jezevec líně. Ještě zíval.

„Tys spal? A celou zimu jsi přespal a takhle
teď od toho dlouhého spaní vypadáš?“

Jezevec lhostejně pokyvoval.

„Vida, vida!“ dotvrdil si zajíc pro sebe. „Já
jsem si přával, abych mohl všecku bídu a psotu
zimy někde v teple přespati — a zatím z toho vel-
kého ležení nekyně než nemoc!“

Zajíc a sníh.

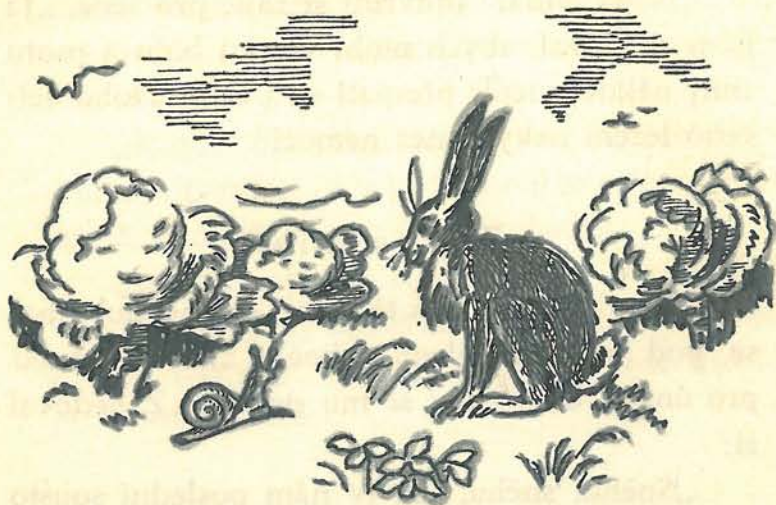
Za tuhé zimy zajíc těžko těžko dost dohrabal
se pod hojným sněhem ozimého žita. Ani hned
pro únavu do pastvy se mu nechálo. Zabědoval
si:

„Sněhu, sněhu, jak ty nám poslední sousto
krutě odnímáš!“

Zavířil větrem sníh výčitkou popuzený a
z chumelice hučelo: „Kdybych já nebyl přioděl
zemi svým bílým pláštěm, dávno by byly mrazy
kdejakou zeleň do kořene spálily a vy právě byli
byste první pohynuli hladem! — A potom ty
ještě vyčítáš a i té trochu práce je ti škoda, když
je o život?“

Zajíc a hlemýžď.

Schrupl si zajíc na mezi za křovím a pro-
budiv se vidí: z křoví leze zvolna, zvolna — jemu
zrovna před nosem — leze hlemýžď se svým
tvrdým domkem na zádech.

„I podívejme se,“ mluví sám k sobě rozespalý ušák, „jak ten tu má o sebe postaráno, lépe nežli já! Takový bezpečný a pěkný domek stále míti na ochranu po ruce: to věřím, že si můžeš dáti na čas! Já to tak míti, taky bych před všelijakým psem neutíkal, ba i brokovnici myslivcově nastavil bych záda. Škoda škoda, že nejsem hlemýžděm!“

Vtom haf! zaštěkal kdesi v dáli pes, a zajíc hopky hopky utíkal s větry o závod.

I díval se za ním hlemýžď a vece též sobě sám: „I podívejme se, jak ten tu má o sebe postaráno, lépe nežli já! Takové lehké nohy míti a nevléci se vždy a všude s celou boudou — to

bych také jinak se proskočil a všelijaké mlsné hubě ukázal bych paty před nosem. Škoda škoda, že nejsem zajícem!“

Pes a kočka.

Zablácen a urousán z delší cesty deštěm a tmou pozdě večer vrátil se pes se svým pánem domů. Že byl také hladov, rovnou zaměřil k dížce za kuchyní, kde mu sousto jeho nechávali. Dížka byla prázdná — hospodyně zapomněla na psa a té chvíle už spala. Trpělivě vrátil se pes do kuchyně a přitlačil se k plotně, po ohni ještě teplé, aby aspoň oschl, než se hladov vydá ven na noční stráž.

Ty všechny jeho kroky pozorovala škodolibě kočka, hovějící si v teplé troubě.

Tvá mísa prázdná?“ šklebila se. „I dobře na tebe, proč nejsi doma, když je čas k jídlu!“

„Byl jsem s pánem!“ pes na to upřímně.

„S pánem? To je toho! To se ti ještě víc divím; v takovém nečase se za pánem honit kdoví kam, ani nejísti — ten by mi tak za to stál!“

„Styď se za takové řeči!“ káral falešnici věrný sluha.

„Co, nemám snad pravdu? Náš pán —

myslíš, že si nevšimnu, co ti jich každou chvíli nabije: mně naše paní dá ode všeho nejlepšího, a nedá-li, já si tajně vezmu; ale ani na mne křivě nesáhne.“

„Nač mluvíš tolik a tak darebně?“ zkrátil výklad pes. „Víš každý, že radosti z osvědčené věrnosti žádná kočka ještě nepoznala; mohlas tedy místo mnohých řečí říci jenom: „Jsemť já kočka,“ a každý by si sám dodal „sluha falešná!“

Čáp a kočka.

Byla prý to právě ona známá kočka, která lezla na vrabce pod čapím hnízdem na střeše, a právě ten čáp, jenž jí dal, když se strojila drápy svými uchvátiti ubohá vrabčátka, shora zobákem na pamětnou, aby nedávila ptáčat místo myší. Spadla bez sebe se střechy dolů. Když nabyla vědomí, nevěděla, má-li na čápa více se vztekati pro bolesti, jež jí způsobil svým zobanem, či pro hanbu a posměch před nepřáteli, zvláště před tou vrabčí havětí, kteří se jí posmívali bez přestání. A ke všemu — lov její tak jistý zmařen...

Nedalo jí, vylezla znova na střechu a napadla čápa zpūdálí ostrými vyčítkami:

„Náš celý rod vašemu,“ začínala, „jakživ nikde pírká nezkřivil.“

„Vím,“ vece čáp lhostejně, „protože bychom se vám nedali! Ale náš vašemu také nikdy nikde neublížil, leda že by se bylo stalo někde něco, jako dnes mezi náma pro někoho —.“

„Nestydíš se?“ vrňoukala kočka zlostně. „Ty přece velikán a zastávat se takového mizerného vrabce —.“

„Ne, naopak!“ čáp odvětil klidně. „To právě všude velkých povinnost a čest, ujímat se malých.“

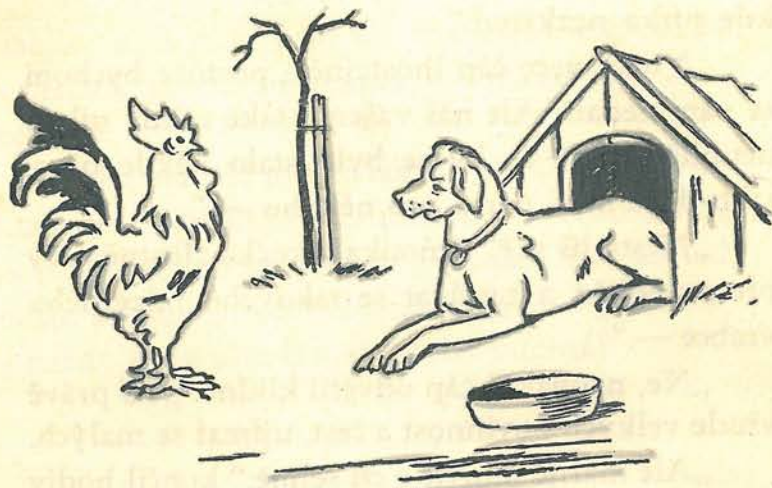
„Ale marně mluvit o cti šelmě,“ končil hodiv hlavou a zatřepal křídlo, „u vás platí — zuby a drápy!“

Pes a kohout.

Pes mající kotec u kurníku zle bručival, když jej kohout dávno ještě za tmy co chvíli kuropěním budil ze sna.

„To se ti tak chce,“ pravil jednou po ránu mrzutý pes ke kohoutovi, „každou hodinu tak do tmy vyvolávati! Mohl bys uspořiti si dechu v noci a raději pomoci mi štěkati, když někdo cizí jde do domu!“

„Každý k svému!“ zavrtěl kohout hlavou.

„Mou povinností jest ohlašovati spícímu tvorstvu den a budití každého v jeho hodinu. Štěkati na lidi a třebaš pro nic za nic — to dovede jen zlý pes.“

Mladý a starý pes.

Mladý pes, ostrý, ale světa ještě nezkušený, přivázán byl u jednoho kotce se psem starým.

Mladý, jakmile se dost málo co hnulo, hned štěkal a utrhoval se na řetěze zle a zle. A když pobudové všelijací kamením po něm házeli, pes nemoha na řetěze nic jiného, kameny útočníků chytal a do nich se zakusoval.

„Toho nech!“ radil mu starý. „Těch, kdož házejí, to nebolí, a ty bys sobě jen marně zuby vylámál.“

Pes a kvočna.

Kvočna přišla s hejnem kuřat ku potůčku, a kuřátka honem pila a pijíce zvolna pohlížela k nebi.

Díval se tak na ně pes ode dvora...

„Stará,“ s úsměvem osloví pak huňáč starostlivou kuřecí matku, „co pak že vy s celým ptačím pokolením, pijete-li, kamsi do oblak lelkuje? To snad stále luňáka se obáváte?“

„Na luňáka při daru božím nemyslíme,“ praví kvočna, „nýbrž pijíce my k nebi vděčně pohládáme; tam prý bydlí Pán, od Něhož nápoj, zrní, všecko všecko máme my i ty i náš hospodář.“

Pes stál tupě...

„Ale promiň — zakončila kvočna rázem — psům je marno o tom vykládati...“

Křečkové.

Známý onen křeček, jenž se byl smiloval nad polozmrzlým ježkem a ježž potom ježek, ohřáv

se nevděčně vypíchal z vlastního jeho příbytku, chodil, když se mu stal ten zlý nevděk, dům od domu po celé křeččí dědině a naříkal a prosil, aby se sousedé nad ním smilovali a dopřáli mu někde u sebe místečka a sousta jen přes tu zimu.

Ale chodil a chodil dlouho a všude marně. Vysmáli se mu, někde mu i vyláli za zpozdilost.

Na samém konci stráně před dírou seděl ještě jeden křeček rodák, ale staroch nějaký, už sotva se hýbal. Oklamáný pověděl i jemu svůj žal a dodal, jak mu všude vyčítají a se posmívají jeho přílišnému milosrdenství.

„Nový svět!“ staroch si pokyvoval; „ale lépe odpovídat z milosrdí přílišného nežli ze žádného! Však milosrdný zas milosrdenství najde. Pojď hned, skryj se u mne!“

Křeček a myš.

Křeček, probudiv se po dlouhém zimním spánku, upozoroval, že mu zásob značně ubylo.

„Někdo mi tu krade!“ zvolal zlostně a prohlížel zrní. Najednou se vzchopil a dodával výhrůžně.

„Počkej, neujdeš mi!“ I ulehl znova a dělal, jako by zas tvrdě spal. Vtom tu něco šupy, šup!

a na zásoby hop, húp! A křeček chňap — již držel zloděje zuby — myšku hryzku.

„Co zde děláš v mém bytě?“ osopil se na ni.

„Přišla jsem ti zvěstovat, že již skřiváci zpívají, slunečko pěkně svítí a jaro se blíží. Když jsi nevylézal, bála jsem se o tebe, aby se ti nebylo něco stalo.“

„A což mé obilí?“ ukazoval křeček přísně na ztenčené zásoby.

„Viděla jsem, že nemůžeš vše přejít — proto já — aby se boží dar nezkazil — —“

„A proč jsi neřekla o almužnu?“

„Tak pěkně jsi spal, nechtěla jsem tě buditi!“

Křeček ušklíbl se, myšku pustil, ale sotvaže se octla na svobodě, volala zpět: „Jako bys to byl nenakradl sám!“

Liška a ježek.

Liška měla dlouho laskominy na ježčí pečínku — bydlel ježek na pokraji lesa, kudy chodila liška na lup — ale ježkovy ježiny laskominy srážely. I obrátila liška se lstí. „Ježku,“ vece jednou ferina při potkání, „že chceš tak stále a stále s tím svým neohrabaným a těžkým bodlakovým kabátem všude se vláčeti! Kdybys věděl, jak ti to

bodláčí nesluší! Odlož je a uvolni si aspoň na chvíli!“

„Rád bych, rád!“ ježek na to s nepokrytým úsměškem. „Jenom kdybyste vy lišky odložily napřed dravčí zuby, které nejen nemohou slušeti, ale jsou zrovna k necti všem, kdo je nosí.“

Liška a červ.

Před liškou, hovicí si u lesa v trávě, vylezl ze země červ a plazil se zvolna a namáhavě travou.

„Bídny červe!“ oddychl si ferina, spíše jen tak pro sebe. „Tak se blátem plaziti; — eh, to už je přece nejbídnější život.“

„Bloudíš!“ ozval se na to červ skromně. „Mám v čisté prsti, čeho potřebuji, po jiném ne-
toužím: Ba, věř, že o jedno velké štěstí mám na
světě víc než ty: nikomu jsem neublížil!“

Veverka a ořech.

Veveřice, mlsná záškodnice, přišla konec léta
zvídat, zraje-li už ovoce.

Stanula před rozložitým ořechem a vidouc
jej plody obalený, úlisně zvolala:

„Strome krásný! Ani nevíš, jak tě ráda vi-
dím.“

„Ale ty bys mohla věděti — ořech krátce —
jak já tebe nerad!“

Ptáci.

Pod výstřesím staré kolny ve vyhnilem trá-
mu hníždili čermáčkové. Chudý měli příbyteček,
jen malé hnízdečko mechové, ale žilo se jim vese-
le, obzvláště když se na hnízdě začalo po starých
přítulně natahovati patero čiperných hlaviček
mlaďátek pisklátek. Co se staří pro ty hladové
krčky nahledali, našukalil

Tu nenadále ostrůž zakroužil nade dvorem a frr a chrust! schvátil starého čermáčka, právě když starostlivě nesl mladým nové sousto. Ach, jak mláďata sirotky pro tatíčka nařikaly, ach, jak stará bĕdovala, jak se lekala, že sirotkŭ sama ne-
uživí.

A litovali ubohých opuštěných hned v první chvíli kde kdo: všichni drobní ptáci v sadě i husy po dvoře.

Nejvíc stará kvočna s novinou zlou běhala a bĕdovala. Krůta kvílíc jí pomáhala a prozíravý kohout hlásal: „To bude bídy!“

„Vím vím!“ odpovídal soucitně i chytrák vrabec. A útlocitnější pĕnkava volala: „Kde jste kdo dobrý, pojdte pomáhat, pojdte.“

Jen pyšný páv neměl citu ani při tom všeobecném nářku pro bližního z tak malého rodu: „Aj aj?“ divil se pohrdavě tomu bĕdování, po pansku si dále vykračoval a rozkládal nádheru svých per.

Když pak nastala drůbeži doba sypání, kvočna, krůta, kohout — zrovna jako páv — všichni hleděli jen svého hrdla, na sirotky nikdo nevzpomněl.

A když pĕnkava slyšela už opravdu pískati mladé čermáčky hladem, znova soucitně zvolala:

„Kde jste kdo dobrý, pojdte pomáhat, pojdte.“
Dostala odpověď od jediného vrabce: „Vím vím!
Ale mám co dělat se svým!“

Na štěstí bydlel ve dvoře ještě jeden čermák, také tak chudý a měl sám dětí šest. Ten jediný o zlé ráně svých sousedů před jinými nehovořil a na prázdno nelitoval, ale když bylo zle, pomáhal, sobě od úst utrhoval, sirotky přikrmoval a tak chudáčky od hladu zachránil.

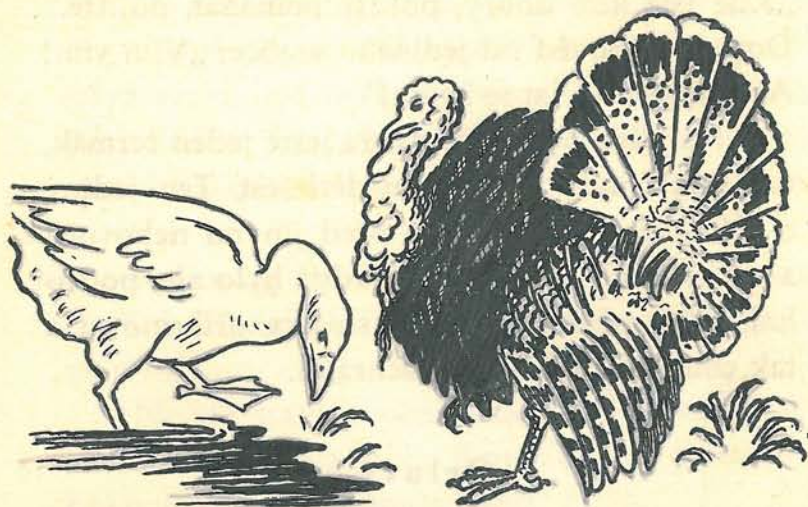
Orlové.

Mladého orla učil starý létati. Když se vrátili ke hnízdu, mladý pravil hrdě: „Jaká rozkoš vznášeti se tak výš a výš a z vysoka hleděti na celý svět! A já,“ troufal si pyšně, „já poletím ještě výš, já sám se povznesu nade všechny a nade všecko —!“

„Leť,“ přivoloval starý vážně, „leť sebe výš, ale pamatuj, že musíš přece zas a zase dolů. A chybí-li ti, padneš tím níž, čím jsi byl výš.“

Krocán a husa.

Krocán pyšně si po dvoře vyšlapoval a nádheru svého chvostu a svých křídel samolibě

roztahoval a na obdiv vystavoval. Přitom nadával všem: „Hadry hadry!“

Jindy zase staré huse, pokojně a skromně celé hodiny o jedné noze stojící, se posmíval: „O čem pak tak dlouho přemýšlíš, stará?“

„O tom, mladý, o tom,“ kýhala klidně husa, „jak se může někdo takhle nafukovati a přitom hledati živobytí — v hnoji!“

Sova a holub.

Sova věčně zapoulená a věčně mrzutá sama od sebe, div divoucí, oslovila jednou holuba doupňáka. „Holoubku,“ pravila jak uměla přivě-

tivě, „řekni mi přec, řekni, proč vy všichni ptáci tak se nade mnou horšíte a mne hned s křikem stíháte, někdy-li se za dne mezi vámi objevím?“

„Právě, že se objevuješ za dne jenom někdy!“ vrkal holub rozhodně. „Nám ptákům přece zvláště určil Tvůrce k slunci se vznášeti, my

všichni toužíme po světle, ty jediná tíhneš za tmou! A pamatuj: hřích miluje tmu!“

Čáp a luňák.

V odlehlém horském údolí u lesa často se vídávali čáp a luňák. Mírný čáp hledal si živobytí brodě se loužemi a bažinami v lukách a bedlivě

vybíraje hospodářům žáby, myši i jinou havěť; loupeživý luňák kroužil celé hodiny vysoko v povětří a hledal si kořist někde v hejnu koroptví nebo holubů zalétajících do polí. Na kořist vyhlídnutou bleskem se vrhal a ji sápal. Dlouho žili tak čáp i luňák každý bez druhá. I zastesklo se v té samotě i krutému luňáku, a vídaje v sousedství čápa rozhodl se, že s ním ujedná přátelství. Hned se vydal za čápem na jeho bažiny. Usedl na břehu blízko čápa a vyložil hned krátce, proč přišel, že chtěli by s ním čáplečný život vésti.

„Myslíš-li přátelství pravé — proč ne?“ mírně odpověděl čáp a udělal několik dlouhých kroků ku břehu. „Ale napřed dobře uvažuj, k stálému přátelství že je třeba především stejných životních zásad a způsobů. Musel by ses tedy nejen odstěhovat napřed ze své lesní skrýše sem na světlo boží, nýbrž bude ti zcela nechati loupeží a vražd na bezbranných holoubcích a koroptvičkách a přijmouti za vděk s havěti zde v bahnech, kterou třeba ničit, aby neškodila.“

„To bys ty mohl raději jít se mnou!“ vyhýbal se podmínce luňák. „Jen co si pochutnáš na první koroptvičce, budeš mluvit jinak —“

„Chraniž Bůh, abych sám páchal, nač se

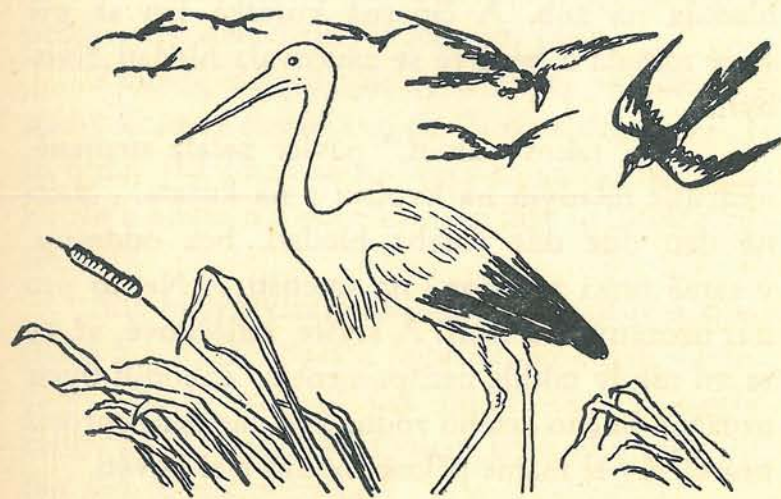
s těžkým srdcem dívám,“ bránil se čáp rozhodně.

„Ale vidíš, že já na tvé živobytí nemohu se dát, já bych si šat bahnem poskvnil!“ dokazoval luňák.

„Ale já zas nemohu na tvé, abych se nevinnou krví neposkvnil.“

Straky a čáp.

Hejno strak zapadlo na pokraj borového hájku, pod nímž v lukách vykračoval si právě dlouhonohý čáp. „Che=che=che, che=che!“ chechtaly se a posmívaly hned straky loupežné dobromyslnému čápu. „Je to noháč divný, pro smích světu! Nohy dlouhé jako bidla.“

„Hm!“ odkmuchl si čáp a spokojeně šeptal:*

„Mně mé dlouhé nohy dobře slouží k počestnému živobytí a projdu jimi směle celý svět — ale o pokolení stračím všude s hanou povídají, že máte prsty dlouhé...“

Straky šust, zmizely v hájku.

Pávice a kvočna.

Pyšná pávice, vykračující si pansky s hejnem pávičat mezi utěšenými květy a stromy po hedvábném trávníce v knížecím parku, spatřila v koutě za plotem kvočnu s kuřaty. Čečerátá hrabala a kutila a hledala na smetišti, pro pilno se ani neohlédla, aby jen svému drobnému stádu nahlédla na zob. A čiperná kuřátka jen se při staré míhala a bedlivě se zaučovala hledati živobytí.

„Ach, takový život,“ pávice začala strojeně, ukazujíc mladým na kvočnu a na kuřata. „Nuzně den ode dne chleba hledati, bez oddechu, v samé práci a třebas i na smetišti... Ne, to pro náš urozený rod není! A slyšte, miláčkové, ať vy se mi nikdy takhle nezapomenete. Zahodili byste urozené jméno celého rodu. Pro nás není sprostá práce! My si máme pěkně choditi a si hověti.“

Dokutila zatím kvočna své popeliště a větrila, kam za novou prací dále. Přišly jí maně oči na panské hejno v parku. „Fuj, takový život“ — začínala teď ona ke svým dětem ostře. — „Nic nedělati, nic se nestarati, jen se tu tak líně zvoniti a natahati... Kdyby jim nesypali, zhynulo by to hlady. Ne ne, to pro náš přičinlivý rod není. A slyšte, děti, ať vy se mi nikdo takhle nezapomenete v líné pýše! Takto zahodily byste dobré jméno celého rodu.“

Slepice a husy.

Po krásném letním dni stáhly se mraky a přšelo celý den druhý v jednom kuse.

Zmoklé slepice zalezly a krčily se kde jaký suchý kout ve dvoře a co chvíli si zabědovaly: „Je to bída! Jak jinak se to včera za sucha na slunci kutilo a hledalo a popelilo! Jen aby to dlouho netrvalo!“

Bílé husy vylezly na děšť, probrodily a zmáchaly kdejakou louži a potůček, a co chvíli si libovaly: „Je to rozkoš! Jak jinak včera za sucha zobák žízní se otvíral, chvílemi bylo až k zalknutí. Jen aby to teď potrvalo.“

Kačátka.

Hejno divokých kačátek, jež stará kačena po prvé vyvedla na širý rybník, rejdující slepě po vodě i pod vodou, vrážela a zaplétala se svévolně do rákosí.

„Eh, to rákosí hrubé,“ zlobila se zbujnělá písklata, „jak jinak by se nám plulo, nebýti ho tady.“

Stará chtěla nezkušené děti poučiti, vtom pohlédne vzhůru a už křičí poplašeně: „Luňák na nás, luňák!“

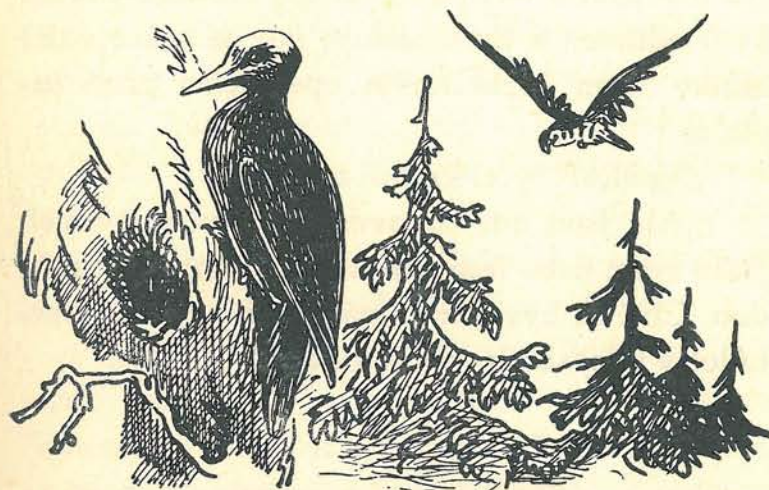
„Luňák?“ zakvíčela líčátka uzkostlivě. „Kdo nás zachrání — ach, kdo — kde?“

„Rákosí!“ volá stará ještě včas a už šú! celé hejno zmizelo dravci pod dlouhými hustými stvoly. Aj, jak se polekané mladé hlavičky v bezpečí vděčně tulily k bylině, na niž se před chvílí tak štířily.

Kachna a skřivánek.

Hltavá kačena hledící jen svého hrdla nemohla pochopit, co skřivánka tak veselí, že celý den vzhůru se vznáší a jen zpívá a jásá. „Abys věděla,“ skřivánek vece vřele, „jak od země pozvznáší a do zpěvu nutí — krása!“

„Krása, krása?“ diví se tupě kachna. „Já sice dobře nevím, co je to krása, ale mne desetkrát víc by potěšila — tučná žába!“

Datel a krahujec.

Datel klovající na starém podeschlém smrku ohlédl se a spatřil ještě včas, jak se bílý krahujec po něm žene. Šups do díry v stromu datel! A dravec — s prázdným spárem projel vzduchem.

„Počkej, škůdce!“ zasípěl pak zlostně krahujec vně. „Marně utíkáš! Propadl jsi hrdlem, že ničíš lesy, děláš díry do dřev. K tomu znesvěcuješ hlukem svého dlabavého zobáku svaté ticho lesní!“

„Aj, tys se stal práva apoštolem?“ datel se smál v bezpečí. „No, to věz, že já datel ne škůd-
cem, nýbrž lékařem jsem lesů: kde co chorého,
vše ohledám a oklepám, nákazu broučků dřevo-
kazů odtínám a tím opatřuji, jak jsi právě viděl
útluky všem bezbranným opeřencům proti lu-
pičům.“

„Smělče!“ syčel krahuj znova.

„Ale jsou zde opravdu,“ pokračoval datel,
„kdo svaté ticho lesní znesvěcují, zákeřnou vraž-
dou. Chtěl-li bys pak pomáhati právu, mezi prv-
ní lotry udej sebe s celým rodem.“

Koroptve a sova.

Koroptvičky, které bydlely na polích v pod-
lesí, zaplašila hrozná vřava honby daleko od rodného
hnízda. Vracely se na samý večer všechny po-
strašeny, brázdu od brázdy nejistě pobíhajíce.
Zočila je sova, vyletující na noční lup z duté jedle
na pokraji lesa, odkud sama v bezpečí dobře vi-
děla, jak myslivečtí psi ubohé koroptvičky vyslí-
dili a jak jim, sotva postrašeny vzlétly, střelné
rány několik družek z hejna zabily. Soucitně se
proto s koroptvičkami zastavila.

„Domů domů — ubožátka?“ vece sova, jak
uměla přívětivě. „Vím vím: každý k svému hníz-
du táhne. Ale vám bych ani domů neradila!
Známeť já myslivce! Že váš domov našli, budou
každé chvíle v něm vás přepadati a neustanou,
dokud z vás zůstane která. A k tomu ke všemu,
sotvaže minula honba, přišli ženci a požali vám
poslední kus pšenice, nemáte už nyní na celé nivě
ani kde se schovati.“

Zaraženy vyslechly koroptve smutnou radu
a ustrašeny v rozpacích stály.

„Ale,“ zavrkal konečně starý kohout, „je to
naše domovina, byli jsme tam šťastni, ne, ne-
opustíme jí, když je ohrožena!“ A už sám napřed,
a hejno za ním odhodlaně pospíchali k rodnému
hnízdě.

Bohužel bylo, jak sova předvídala. Lovci
přepadali koroptvičky každé chvíle, nikde nebylo
úkrytu, a tak naposled zbyly dvě z celého hejna.

Ty zbyly, přežily zimu a zase v staré domo-
vině nové hnízdo stavěly, a když zase začaly
hony a ženci zase obilí požali, zase koroptve do-
moviny ohrožené neopouštěly. Tak ti němí tvo-
rové svou vlast milovali.*

* Koroptve opravdu tak lnou k rodnému svému místu, že
po každé honbě za nejbližšího šíráni domů se vracejí.

Vrána a skřivánek.

Podál vrány krákory, slídící v bahně po žabách a hlístech, vzlétl z brázdy skřivánek a třepetal radostně křídlo a zpíval a zpíval a přímo vzhůru se nesl, až se ztratil v oblacích. Jen jásavý zpěv zněl dolů jako by stříbrných perliček sypal do daleka i do široka.

Hleděla tupě za skřivánkem napasená vrána a kroutila si hlavou. Když ptáček dozpíval a střelou se dolů spustil: „No no,“ vece černá krákorá, „vždyť srazíš vaz! Proč se pouštíš pro nic za nic do závratné výše se svým zpěvem! Tuhle u kaluže plné tučných hlístů by se ti jinak zpívalo!“

„Zpíváti u kaluže?“ zarazil se skřivánek. „Vráno, kalem a bahnem se brodíš a neumíš než na břich mysliti a krákorati. Tak ani netušíš — a vzletl skřivánek znova — netušíš, jak srdéčko zpěvné touží od hroudy zemské k oblakům výš, jak tam volno, námahy necítíš — o blaze, blaze Tvůrci, Bohu blíž!“

Jestřáb a krůta.

Dravec luňák vzletěl nad lesem a kroužil hrozně živě na obzoru při svém hnízdě. Kdejaký ptáček

a pták — všickni zalétali a zalézali úzkostlivě do skrýší, jen krůta na palouku pod lesem nebála se a neutíkala, nýbrž svolala drobná svá písčata pod křídla, zobák jako píku vzhůru, stála na vše připravena! Ale jestřáb — nevím, bál-li se sám boje s mateřskou láskou — jen se snesl níže a samolibě se chvástal:

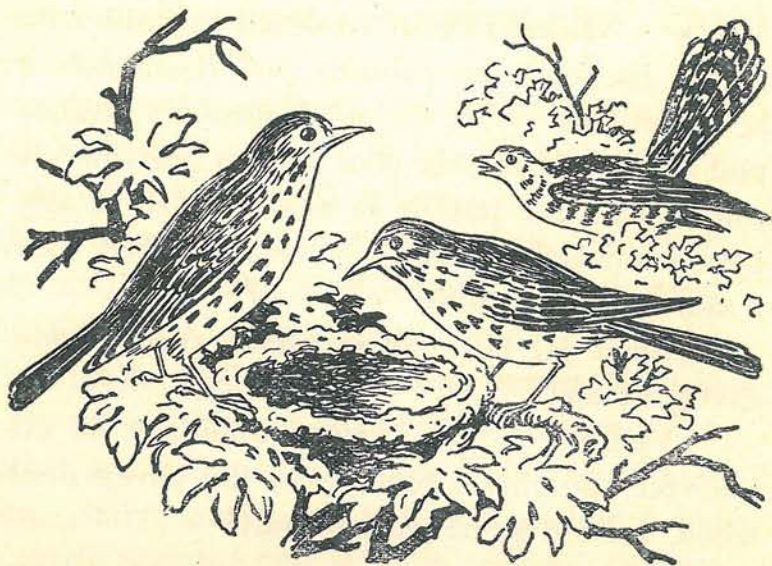
„Jsemť já! Hle, jak se všecko přede mnou chvěje a třese!“

„Větším bys byl,“ krůta odhodlaně do očí mu vece, „kdybys z toho, že se jiní chvějí před tebou, zachvěl se už jednou sám!“

Drozd a kukačka.

Drozd se usadil se svou družkou v husté mladé doubravině, kde kukačka bývala častým hostem. Pochutnávala si tam na tučných chlupatých housenkách, které se plemeny na snětích dubových. Drozd chutě se dal do práce a stavěl své přemělené hnízdo, brzy mech s prstí a se ztělým pařezem snášel a slepoval, brzy stavbu v pěkné kulaté hnízdo jako skřivánek vykružoval a nohama i zobákem urovnával a nakonec oblým volátkem hladil. Dívala se, na to pracné dílo kukačka. Dívala se, až jí nedalo a pohrdavě

volala na drozda: „Ubožáku, že se ti chce tak se trudití a lopotiti — nač to děláš, proč?“

„Ty se tážeš, nač?“ divil se drozd. „Což nevidíš, že si stavím příbytek, domov, sladký domov sobě i své rodině!“

„Tak tak!“ chápala pomalu kukačka. „Domov! Ale to jsme my kukačky chytřejší: o rodinu se starati přenecháme jiným a nač vázati se na jediné místečko? Jeť domov všude, kde se dobře daří.“

„Znám ty řeči!“ drozd na to rozhodně. „Ale slýchal jsem je jakživ jenom od světoběžných po-

budů a zlodějů všelijakých; pořádný pták každý k svému hnízdu táhne.“

II.

Po čase drozdi krmili čtvero čiperných mladčátek holátek. Léтали staří, lovili, honili bez oddechu. Ba sami sobě od úst utrhli, jen aby maličké neměly hladu. I posmívala se zase kukačka mateřské péči drozdů.

„To bych tak věděla — pro děti takovou starost.“*

„I ráda by ses starala,“ zpíval jí vesele odvetou drozd, „jen kdybys věděla, jaká z té starosti o děti přesladká, vznešená radost.“

Strnádci a masojed.

Pokojní strnádci sešli se z jara náhodou s dravým masojedem a při své dobrotě spřátelili se s dravčíkem tak, že na témž keři stavěli hnízdo. Tu však najednou necita masojed napíchal po svém katanském zvyku na trní celý výběr živého hmyzu: chroustů, chrobáků, střevlíků, včel, čme-

* Kukačka nestaví hnízda, nýbrž vajíčka po jednom do hnízd menších ptáčků, jako strnadů a jiných pokradmu nanosí a vyseděti i vykrmiti dává.

láků. Ubohý hmyz přehrozně se trápil, hýbal malomocně nohama i křídly, jak by úpěl o smilování.

Spatřili to strnádci. Zaraženi hleděli na ubohá zvířátka.

„Co se divíte?“ šklebil se masojed drsně. „Tak se u nás pamatuje na zadní kola!“

„Tak? Ale ale — tak necitelně!“ cvrlikali strnadi s útrpností.

„Hi, chi,“ — chíchtal se masojed drsně, „máte jiné názory!“

„Vidím, vidím! A nejen jiné názory, ale i jiné mravy, jiné srdce: a to vše nutí nás hledati i jiných přátel.“ A už letěli strnádci, letěli navždy od zlého souseda.

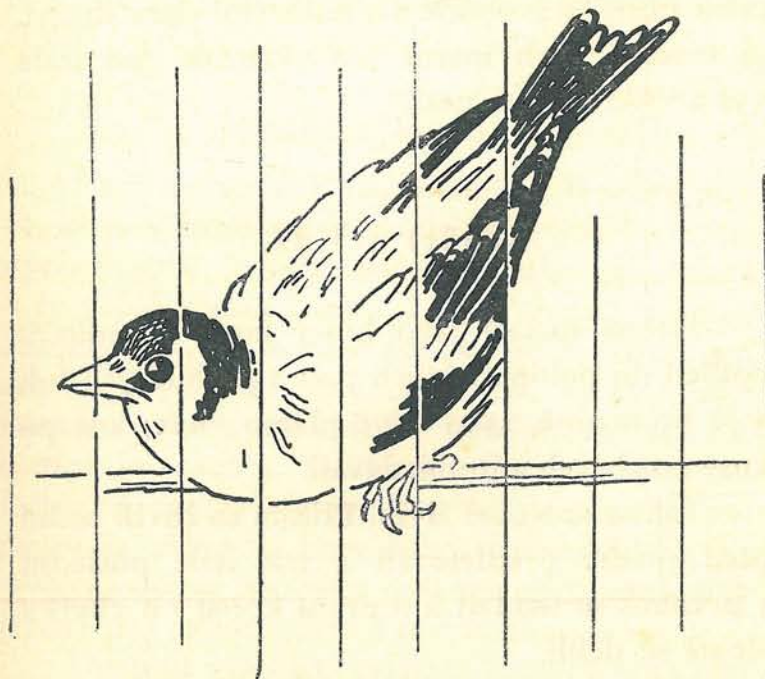
Slavík a vrabci.

Slavík usadil se v máji na keři v koutě zahrady a zpíval a zpíval, miło bylo poslouchati. Jenže rozpustilí vrabci ze sousedstva zle mu svým čimčará krásné jeho melodie kazili.

Jednou zase slavík kloktal svou jásavou píseň a vrabci zase čimčarali. Hospodář s hospodyní vcházeli právě do zahrady.

„Slyšíš,“ hospodyně vece k muži, „jak tu ten malý tvor hlásá slávu boží, že až k srdci zaléhá?“

„Slyšíš, slyšíš,“ volali hned na slavíka vrabci, „jak tě hospodyně chválí? Ale to je všechno proto, že my tuhle tebe celým sborem doprovázíme!“

Pták v kleci a člověk.

Ptáček, jemuž vzali svobodu, bez ustání v úzkostlivém chvatu skákal v kleci s bidélka na bidélko a zase touž cestou s bidélka na bidélko.

Pozoroval jej tak hodnou chvíli člověk, je-
den z pohodlných.

„Hloupý ptáku,“ vece, „že si nedáš pokoje!
Já býti na tvém místě, celý den bych pěkně poho-
dlně seděl.“

„Bídný tvore,“ zarazil se ptáček, „býti já na
tvém místě, v svobodě a s takovými dary ducha,
já neseděl bych marně ani okamžik, jen stále
výš a výše bych se nesl!“

Špačci a lidé.

Hejno špačků jako hustý mrak zapadlo v
podletí do poloprázdných polí a pochudlých luk
a je hromadně, jako když plátno vleče, kus po
kuse procházeli a prohledávali.

Tak se společně živili. Přitom co chvíli zadní
před přední předletovali a tak stále poslední
s prvními se střídali a o první kořist i o zbytky
stejně se dělili.

Pozoroval ten svorný shon ptáků po soustu
zpovzdáli člověk.

„Hloupí ptáci,“ vece, „proč raději se neroze-
jdete a nestaráte se každý zvlášť o svůj krk, aby
se na každého více dostalo? Jak mohli byste tak

mnozí pohromadě se nasytiti; ba, je div, že o
skrovný svůj chléb tak se srovnáte!“

„Srovnáme srovnáme! Srovnáme i najíme se
dosyta, špačci šveholili vesele v odpověď, „neboť
že právě společně žijeme a svorně — bojí se nás
dravci, ba, štítí se nás i saň zlá — sobectví, jež
prý i lidi vyjídá, že od plných mis vstávají hla-
dovi.“

Staří a mladí.

Starý vrabec zhynul, nevím jak se stalo, prá-
vě, když v jeho hnízdě začalo pískati sedm čiper-
ných vrabčat. Ubohé staré připadla celá starost
o ty věčně hladové krky. Létala, sbírala, krmila,
namáhala se, oddechu si nepřála, sobě utrhla, jen
aby malá písklata nehynula nouzí. Večer všecka
unavena usedla na hnízdo, mláďata zahřívala a
s nimi se mazlila. Vrabčata tulila se k matce, a
když povyrostla a mateřskou péči a námahu po-
zorovala, slibovala hory doly, jak budou, až vy-
rostou, vděčna. Vrabčice potom s obrozenou obě-
tivostí pro mladé trpěla a se namáhala.

Dorostli vrabčáci, vylétali, potravu sami hle-
dat se naučili. Nastojte, tu nezbeda kluk kame-
nem zasáhl vrabčici; křídlo jí zranil, takže ne-
mohla ubohá létati, nemohla potravu hledati.
V té bídě volala na mladé: „Děti, mám hlad.“

Volala však marně, vrabčáci všickni honem
od matky raději dál než blíž.

„Děti děti, co jsem se pro vás nastarala,“ volala stará s výčitkou. A volala marně znova a znova.

Tu vrabčice jiná, starší se jí ujala, ze svého mála zachránila ubohou od hladu a nakonec jí pověděla smutnou zkušenost: „Snáze užíví jedna vrabčice devět vrabčat než devět vrabčat jednu vrabčici.“

„Smutná přemutná zkušenost, ale vidím, že pravdoucí pravda.“

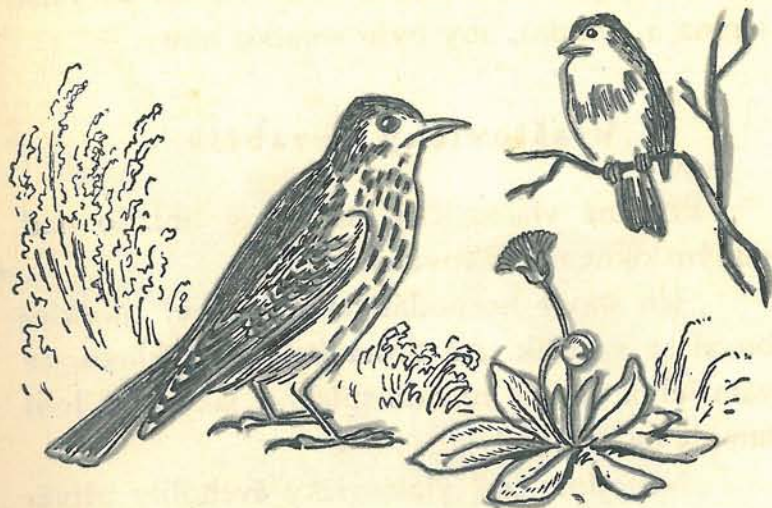
Mladý slavíček.

Mladý slavík spatřil po prvé hejno stehlíků; byl všecek u vytržení nad jejich krásnými barvami a vida svůj popelavý kabátek tak prostý a chudý, všecek zarmoucen povídá k staré: „Mamičko, jen pohleďte, jací jsme my chudšasové proti těmto vyšnořeným panáčkům!“

„Vyčkej s bědováním, až co od nich uslyšíš!“ poučovala stará chladně.

Za chvíli dali se stehlíci do svého jednotvárného, neumělého tikání a cikání.

A mladý slavíček vzlétl hned hrdě výš a radostně zajásal díky Tvůrci za to, čím jej obdařil.

Strnad a červenka.

Strnádek zhřívající se a cvrlikající vesele na křovině podle lesní houštiny spatřil červenku šukalku, která právě z temna houští přihopkovala až na samý kraj, ale dál jako by se neosmělila.

„I panenka červená, jen dál, jen dál!“ zval žlutý štěbota. „A že se ti tak chce v tom smutném temnu celý život trávit? — O, kdybys věděla, jak se to jinak žije, vesele a blaze, na božím jase!“

„Vím to, vím!“ cikala v odpověď červenka něžně. Dovedu já tím více oceniti váš život v radosti a jase, čím více ze svého smutného temna

naň hledívám! Ale někdo musí zrovna do míst temna a smutku, aby bylo smutku méně...”

Vlaštovičky a vrabčík.

Přítulné vlaštovičky stavěly si hnízdo nad samým oknem doškové chalupy.

„Jen stavte hospodáři tak na ráně!“ poškleboval se vrabčík. Až dostavíte, sázím hlavu, že vám šelma sedlák hnízdo spíchne, jako mně loni tamhle na hrušni.“

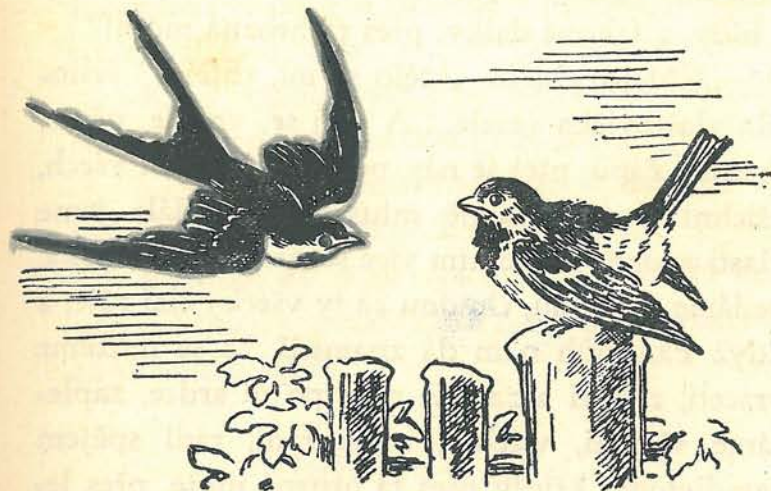
„Nebojíme se,“ vlaštovičky šveholily přívětivě, „žijet náš rod s rodem lidí odjakživa v přátelství; neškodíme sobě!“

„Vždyť já také jakživ před sedlákem vody nezkalil!“ hájil se vrabec.

„Vody nekalíš, máš pravdu,“ svědčila vlaštovička stará, „ale já se pamatuji,“ pokračovala, „že ti to hnízdo náš hospodář loni spíchl, až jsi mu se svým rodem sezobal první nesladší třešně v sadě a první nejzdrárnější zrna v pšenici.“

Vlaštovka a vrabec.

Vlaštovička se vrátila z dlouhé pouti do teplejších jižních krajů. Radujíc se, že doletěla

šťastně, sotvaže našla rodnou ves a v ní chaloupku malou a na ní opuštěné své hnízdečko. Usedla na hřeben chaloupky a šveholila a švitořila o daleké cestě, o širých modrých mořích, utěšených teplých krajích, kde rostou pomeranče, sady a luhy věčně se zelenají a kvetou, kde je všeho hoj...

Ptáčekové stáli, vrabec a strnad a chocholouš a sýkorka a jiní ještě poslouchali o těch cizích rájích ani nepípajíce a mlsant vrabec měl plná ústa laskomin.

„Hromi vzali!“ zatoužil si konečně vrabčák, když vlaštovka ustala. „To se ti chtělo z takových

rájů zase zpátky sem k nám do Čech, do té zimy a bídy, z takové dálky, přes ta hrozná moře!“

„Chtělo, chtělo, chtělo se mi, chtělo!“ švitořila vlaštovička vesele. „A ptej se, vrabče, pěnic, drozdů, čápů, ptej se nás, poutníků jižních všech, všichni budem stejně mluvit. Čím dále jsme vlasti rodné, drahé, tím více se nám po ní stýská, nedáme ji malou, chudou za ty všechny cizí ráje, a když Pán Bůh nám dá znamení, že se můžeme vrátet, zahoří a zatluče nám po ní srdce, zaplesáme všichni, všichni, a jak rádi, rádi spějeme zemdlými křídly přes ta hrozná moře, přes ledové hory, přes černé pusté lesy a napínáme poslední síly, jen abychom už drahou vlast spatřili a písní nejradostnější ji pozdravili...“

A buď ještě jednou zdráva zdráva, buď šťastna, má drahá vlasti!“

Vrabci hrdinové.

Vrabci se vyhřívali bezstarostně na libém jarním slunci v podeschlém bezu u stodoly; lenošili a rozpustile na každého pokřikovali. Vtom zakejhá výstražně stará husa: „Luňák letí!“

„Čert čert!“ vrabci tlumeně na to, strachu plné dušičky. A kde který, zbaběle zmizeli v děrách pod střechou.

Za to mírné vlaštovičky, hledající pilně svého chleba v povětří, udatně a statečným útokem na vetřelce se odvážíly a jej zahaly.

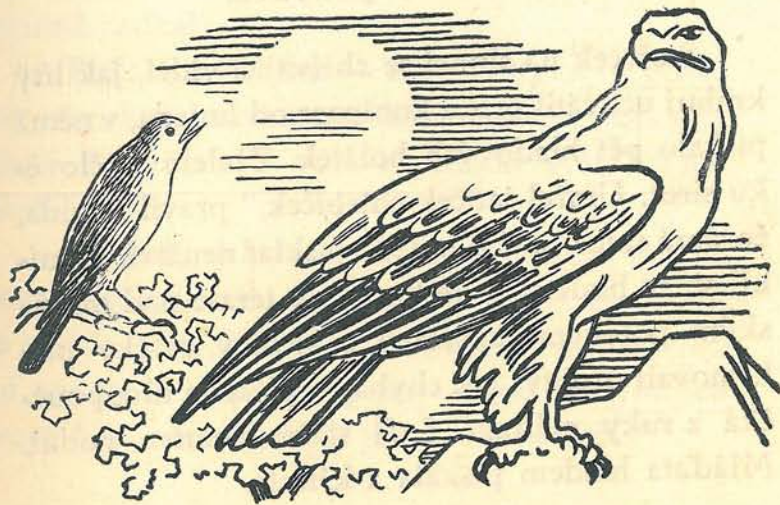
Když vrabci viděli ze svých děr, že je po strachu, teprve se osvědčili hrdinami.

„Terentete terentete — kde je, kde je?“ volali bojechtivě a štěkali kolem stavení.

Vlaštovičky však vracející se z útoku ani si jich nevšimaly, a stará husa na dvoře se chechtala, až se všecka třásla.

Slavík a orel.

Slavíček, malý ptáček, zpíval v kvetoucí lípě tak milo, až i král orel snížil svůj oblačný let a

poslouchal kouzelného ptáčka zpěváčka. A když slavík dozpíval, orel královským slovem k němu promlouval:

„Rci mi, dobroto nepatrná postavou i rouchem, kde jsi vzal své čarovné umění?“

„Sám Tvůrce mi je dal, abych jím hlásal slávu boží!“ odvětil slavík prostě.

„Nevěřím!“ tvrdí orel na to. „Proč že by byl zrovna tobě malému tak velký úkol dal? Je nás velkých dost!“

„Nevím!“ slavíček vece. „Ale od svých starších jsem slýchal, že Pánu Bohu jest nejmilejší chvála z úst maličkého.“

Stařec a ptáčata.

Stařeček na slunci se zhřívající viděl, jak lýtý krahuj uchvátil ptáka konipasa od hnízda, v němž pískalo pět hladových holátek. Zzelelo se člověku sirot. Umřel tatíček chlebíček,“ pravil si vida, že stará sama celého hnízda písklat neuživí. I umínil si, že bude sám ke hnízdu v terase nad mlýnským potokem docházeti a sirotky ptáčky přikrmovati drobtý. Leč chyba — písklata hloupoučká z ruky nebrala. Sedl stařec smuten podál. Mláďata hladem pískala a křičela.

A hle! Tu najednou doletují ke hnízdu ptáci cizí, párek jiných konipasů, a krmí a krmí sirotky ptáčky jako své vlastní.

„Aj, ptáci vy dobří,“ zaradoval se stařeček, „co že vy, nemá tváři, staráte se o cizí děti?“

„Což vy lidé,“ cvrlikali ptáci udiveně, „vy byste tak nejednali?“

Děvče a ptáček.

Bylo podletí. Pod košatou lipou sedělo si děvčátko, sedělo a zpívalo a z kvítí polního si vilo víněk. Zaletěl do lípy slavíček ptáček, ptáček zpěváček, ale nezazpíval, nešveholil, jen ticho sem tam po stromu šukal, hmyz obíral, a jen chvílemi smutně zatíkal.

„Ptáčku, zpěváčku — diví se dívka — pověz mi přec, kam se vám ptáčkům poděly všechny ty písňe — což není vám najednou svět krásný dost?“

„Svět stejně krásný, ba, dnes i pln je božího požehnání: ale nám přišel náš čas... A věz, robě, že přijde i tvůj, kdy přestaneš zpívati... Jest věčný zákon: Vše má svůj čas, a umlkne všechen tvorů hlas, ale věčně zní jen — slovo boží.“

Ptáčník a ptáček.

Na ptáčníkovi zle se plnila pravda: „Kdo ptačí, ať nesnídá ani nesvačí a ještě mu výdělek nevystačí. Za ubohých ptáčků zpěváčků svobodu kupovati si chleba —. Měl bídy dost, a z bídy byly doma sváry a křiky a spory všelijaké.

Jednou ptáčník zase chytil ptáčka, zavřel jej do klece, ale ptáček ani nepípaje ani se nehýbaje smutně stále na bidélku seděl a stále smutně na ptáčníka hleděl.

„Co pak tak ztrápeně sedíš? Jsi tak nešťasten, že nemůžeš na svobodu?“ promluvil tu na ptáčka čižbář tvrdě.

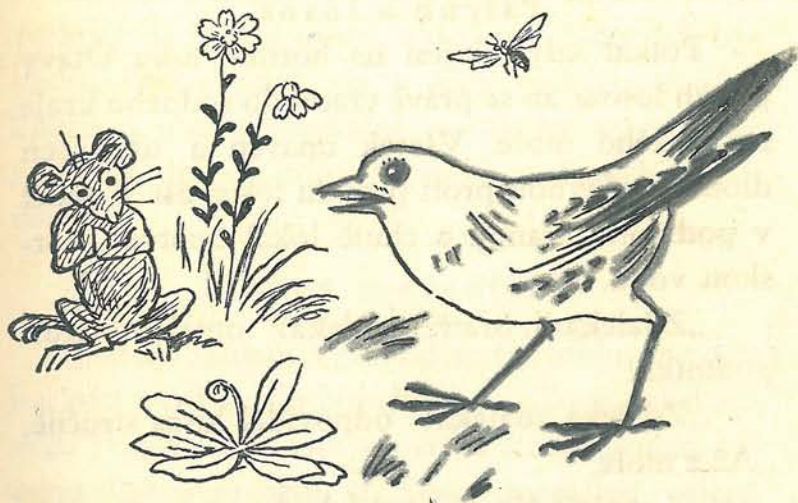
„Což já — zatíkal ptáček — já vím, že nemohu, ale když tvůj život vidím, je mi více líto tebe, že ty, moha lepší voliti, sám nechceš!“

Pták a myš.

Ptáček zpěváček bydlel celé léto v sousedství s myškou hryzkou; on měl hnízdo v trávě na mezi, ona v díře někde v zemi.

Žilo se jim vesele a přátelsky.

Ale když rozjely se první nečasy po polo-prázdných polích, ptáček se zasmušil a počal pře-

mýšleti o krajinách jižních, kde zima nemoří, kde stále všeho hoj. A myslil a myslil, až si rozmyslil i odhodlaně volal na myšku a zval:

„Sousedko, zima jde a nese bídu; pojď se mnou, utečeme jí! Vímeš já o krajích, kde pomeranče kvetou, slunce stále svítí, kde je všeho hoj!“

„Jakže, domovinu bys opustil pro dobré časy jinde?“ nechtěla věřiti myška.

„Hí, sí, sí!“ smál se ptáček.

„Raději budeš hrýzti zmrzlé košťály a mrznouti, jen když budeš doma? Bláhová!“

„Raději zmrzlý košťál,“ myška na to, „jen když doma!“

A šupla do díry.

Pstruh a losos.

Potkal kdysi kdesi na horním toku Otavy pstruh lososa, an se právě vracel do rodného kraje z dalekého moře. Všecek unaven a utmáčen dlouhou plavbou proti proudu losos tiše si seděl v podmolu stranou a chutě lokal čerstvou horskou vodu.

„Zdaleka-li, bratře, zdaleka?“ optal se pstruh poutníka.

„Zdaleka zdaleka!“ odpovídal losos stručně. „Až z moře.“

„Z moře? No, to se ti tak chce, taková putování konat a prý rok co rok!“

Losos přikývl. „A teprve kdybys věděl,“ dodával, „co nebezpečí, co nástrah cestou číhá, co ran, než se dostaneme přes jezy!“

„Proč se teda tak daleko do moře vydáváte?“ namítal pstruh.

„Pro snazší živobytí!“ vece losos významně.

„A proč se tedy od dobrých časů zas vracíš sem do horské bídy?“

„Do vlasti!“ opravil jej losos rozhodně. „Do místa, nad něž v světě není.“

Pstruh ochotně poslouchal, poslouchal. Miloval i on své vody a proto jich ani nikdy neopustil.

Losos ustal trochu, jako by si poliboval v tom vědomí, že je zase doma, a dodal: „A což kdybys věděl, bratře milý, co v těch velkých vodách bahna a otravného kalu!... Jak by se tam nezastesklo tomu, kdo se zrodil v čistých proudech?“

Skokan a rosnička.

Žabák skokan vyhříval se na břehu u potoka, nad nímž rostlo bujné lískoví. Tu se v lískách něco hne, a žabák vidí — na hebkém, širokém lupenu lískovém sedí si žabka rosnička, zelená všecka jako tráva a jasnýma očkama přátelsky hledí dolů na žabáka.

„Jaký to máš divný kabátec?“ začal skokan z dlouhé chvíle posmívati se rosničce. „Takové zelenidlo, lišíš se jím zdaleka ode všeho našeho rodu. Já bych v tom nechodil ani potmě!“

Mírná rosnička nic si z posměchu nedělala. Těšila se pěkné chvíli, kdy slunce mile svítí a hřeje, i hleděla stále stejně vesele.

Vtom tu šust, šust — černá vrána váhavě se vznáší nad samým potokem.

Rosnička zavírá strachem očka, přitlačí se k lupenu a zelená jsouc všecka ztrácí se i bystrému vranímu oku.

Ubohý však skokan! Leknutím zmaten skáče sem tam, kvičí, ale marné všecko, vrána za ním hop hop a klof! Hynul přesvědčiv se pozdě, že rosníčku zachránil jen její zelený kabátek!

Čmel a včela.

Starý čmel pohodlně svačil na velikém květu slunečnice. Vtom zapadla tam vedle něho také včelka a sbírala spěšně zlatý pel i ssála sladkou šťávu — už už aby byla zase dále.

„Přítelko!“ zastavil ji čmelák, jak uměl přivětivě. „Pohov si přece také trochu, pohov! A pověz mi, co mi vždycky divno: Vy i my stejně dobýváme stejný chleba. My siláci, vy proti nám jen drobná pomyšlení, a vy samá hojnost, u nás často bída.“

Včelka byla by ráda zdvořile odpovídala, ale nějak jí odpověď v ústech vázla...

Tu slyšet způdálí zpěv: „Jen zvolna, zvolna a užítí světa! Času dost, co nebude dnes, však bude zítra!“

A než mohla včela promluvit, už zněla z dále zase nová píseň, ale jiná: „Jen chutě chutě a ne dbati světa! Čas nečeká! Co pustíš dnes, marně chytat zítra!“ To zpívaly si dvě včeličky, dvě dru-

žičky, společně, neúnavně putující po sladké pastvě.

„Ten rozdíl mezi námi a vámi — teď teprv dostala se k slovu včelička — to asi dělá jen ta rozdílná vaše a naše písnička.“

Mladý čmel.

Čmeláček vyletěl po prvé na pastvu a létaje na slunečním jase za vonným chlebem s kvítka na kvítka, zaletěl tak daleko, že nevěděl kudy domů. Léтал a hledal úzkostlivě sem tam dlouho dlouho, ale marně. I dal se konečně do nařikání: „Ach můj domov, zlatý domov, snad už ho ne spatřím.“

Světoběžci motýli a tulačky mouchy, kteří domovů nemají, nemohli toho nářku pochopiti a ještě se posmívali, ale hospodyňky včelky hned měly útrpnost s mladým nezkušencem, a aby mu pomohly na cestu, opatrně se vyptávaly: „Kde je tvůj domov a jaký?“

„Ach, někde daleko,“ nařikal, „chatrč mechová nad děrou v mezi...“

„Chatrč mechová nad děrou v mezi?“ ušklibali se ještě víc světoběžci motýlové. „A toho nářku jako pro nějaký zlatý palác —.“

„Kdo ví, co je domov,“ vážně zabzučela včela, „miluje rodný dům, chatrč jako palác, miluje svůj domov.“ A dala si hned všecku starost a práci, aby zavedla zbloudilého domů.

„Leť za mnou, pomohu ti hledat!“ Léтали, hledali a za chvíli poznával mladý čmeláček rodný kraj, děkoval včele, jako by mu byla zachránila život a radostně jásal: „Hle můj domov — — chatrč mechová nad děrou v mezi, ale je to můj domov, domov — — zlatý domove!“

Chrobák a zlatohlávek.

Chrobáka a zlatohlávka srazila větrná bouře k zemi na jediné místo. Okamžik stál každý jako omráčen, když pak se vzpamatovali, zvědavě hleděli na sebe.

„Tys to, bratře?“ pravil první zlatohlávek. „Je to dnes boží dopuštění, vidže?“

„Je je!“ souhlasil chrobák. „Není možná ani přelétnouti tak daleko, aby se našlo někde něco na zub!“ stěžoval.

„Máš snad hlad?“

„A jaký! Odvčíra jsem neměl v ústech.“

„To u nás ještě není tak zle! Počkejme chvíli, až nejprudší vichr ulehne, dáš se za mnou. U nás

se najíš dobře a dost!“ soucitně nabízel pohostinský zlatohlávek.

Zaradoval se chrobák, a už se mu dělaly v ústech sliny.

Zatím co tak seděli a čekali, vyprávěl zlatohlávek, že bydlí kdesi v zahradě a co tam mají rozkvetlých růží i všelijakých jiných vzácných bylin a květin dost a dost. Ale vtom už zase utichla bouře a slunečko vyskočilo.

„Honem, bratře, honem nyní za mnou!“ přerušil zlatohlávek povídání, nazvedl krovky, napjal křídla a vrrn, oba brouci letěli. Bedlivě sledoval chrobák bratrského hostitele, a než se nadál, sedal za ním do rozkvetlé růže. Čekal, kam jej povede hostitel dále, leč zlatohlávek, aby hosti chuti dodal, počal hrýzti jemné voňavé korunní lístky a tyčinky na růži.

„Co to děláš?“ udiveně ptal se chrobák.

„No, svačím! Nic se neostýchej, jen do toho!“

„Já do tohohle — takové prázdné býlí. — A jaký to tu máš zápach, mne až z toho hlava bolí —!“

„Růže — býlí, růžová vůně — zápach — svět to neslyšel!“ uražen a překvapen bral slova na pochyby zlatohlávek. Chrobák rozmrzen už se ani po něm neohlédl, zvedl zase krovky, napjal

křídla a vrrn! — Několik kroků dál zase sedal — na hroudu záleže, kde míchal zahradník s prstí těžký hnůj...

„Tu jsou časy“ — chválil si po chvíli, vystrkuje z hromady hlavu — „jiné časy nežli v růžích!“ A už zase celý zmizel v hroudě.

Dva mravenci.

Dva mravenci, starý a mladý, pospíchali každý s těžkým břemenem pro společné zásoby po uhlazené mravenčí pěšince v trávě při souvoze. Červnové slunce pražilo, cesta byla daleká, břímě těžké; malí dělníckové sotvaže se tak vlekli, vlekli...

Na výslunné stráni při úvoze veselou si zatím hudl cvrček a nad úvozem na křovině veselou si zpíval ptáček.

„Vidíš vidíš!“ odsnažil si tu mladší mravenec. „Přece to na tom světě není v pořádku! Jak my se moříme a potíme a staráme, a ti tu samé veselí, nevědí ani, co je únava a starost.“

„Pravdu máš!“ pokyvoval starší. „Dokud je ruka Páně otevřena, nevědí ani, co jest starost — zato však, věř, přicházívá potom na ně žalost, od

kteří nás chrání právě naše namáhání a naše starost. Přesvědčíš se!“

A už starší mravenček zase dál vlekl svůj raneček, mladší tiše chvátal za ním, ale těm slozům staršího nechtěl přece rozuměti.

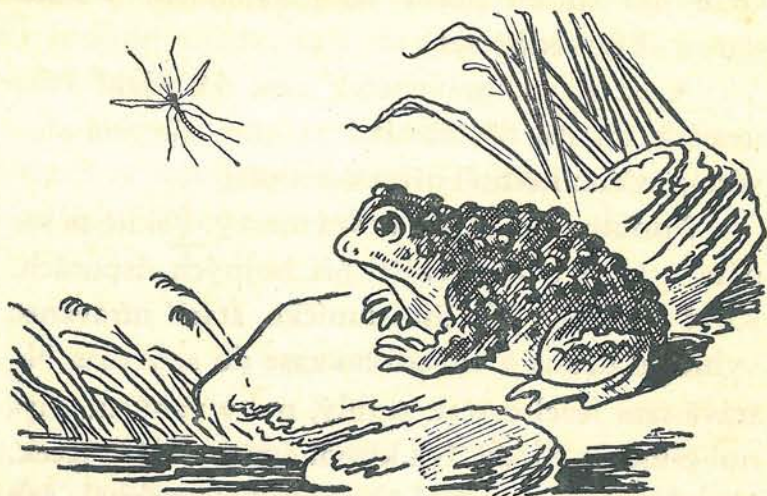
Minulo léto, přišly první mrazy. Pěkně se sešlo v teplém mraveništi při hojných úsporách. Když jednou vyskočilo sluníčko, starší mravenec vyhledal druha a vyvedl ho zase do souvozu. Na trávě tam ležel cvrček ztuhlý, nohy vzhůru: zhybnul zimou a hladu. Na křovině zase seděl ptáček, ale už vesele nezpíval, jen smutně cvrlikal, jak těžko těžko že je loučiti se s domovinou a vydávati se na dalekou, nebezpečnou cestu do ciziny... Ale není pomoci: nemá úspor ani přístřeší, musí musí, aby nezhybnul hladu...

Tu již mladý mravenec staršímu porozuměl.

Komár a ropucha.

Veliký komár, houpající se a vyhřívající při slunce západu nad potokem, spatřil ropuchu, jež právě vylézala z díry v břehu na večerní lup.

Bachna baňatá sotva přendávala nohy, jen že tak lezla lezla. Komár div na ní oči nenechal. Nevěděl, má-li se smáti či litovati přetloustlého tvora.

„No, vždycky jsem si myslíval,“ brumlal konečně k sobě sám, „jak by bylo pro mne lépe také trochu té tloušťky světem nosit, ale než takovým bídákem býti, sotva se to vleče —! Ne, to raději holé klouby.“

Ropucha slyšíc nad sebou jakési brumlání pozvedla hlavu a vidouc suchánka komára, dívá se naň, dívá — neví teď ona, má-li se smáti či ubožáka vyzáblého litovati. Konec konců hovoří si zticha:

„No, vždycky jsem si myslila, jak by bylo pro mne lépe bez toho nepodajného břicha, ale než takovýmhle bídáčkem býti, kost a kůže! Aby to svázal, mají-li zůstat klouby pohromadě! Ne

ne, to raději se s milým bříškem trpělivě povleku dál!“

Pavouk a moucha.

Hladový pavouk povylezl z kouta pavučiny a lákal svůdně mouchu: „Pojď, zlatá muško, pojď se podívat, jakou jsem právě dotkal síť jemnou! Je-li libo, můžeš se na ní i houpati! Nevidíš, jak každá nitka hraje duhovými barvami?“

„Nevidím, umělý tkalče, nevidím,“ moucha s líčenou upřímností na to, „vidím jen tvé velké břicho, stále hladové.“

Můra a mušky svatojanské.

Velká pestrá můra, s večerem všecka oživlá, čile rejčila potmě po květinách a pochutnávala si na vonných šťávách.

Aj tu z trávy zrovna pod ní vzletne svatojanská muška a hned druhá, třetí — míhají se jako živé jiskry, trousíce jas po trávě a po květinách.

Můra světlem podrážděná hned všecka zlostí se třásla.

„Netopýr vás —!“ hartusila. „Lucerny tězkavé, ani v noci to pokoje nedá!“

„Roznášíme světlo vděk všem tvorům dobré vůle!“ hájily se světlušky. „Lají světlu jenom sovy, netopýři a vy můry, duše bludné, ale všickni lajete marně!“

Lenoch a mouchy.

Lenocha, který od nejpilnější práce ve žních utekl před božím sluníčkem do stínu košatého stromu, brzy sobě vyhledaly mouchy a vrníce a mrníce mu kolem uší a štípajíce po tvářích, zle jej trápily a zlobily.

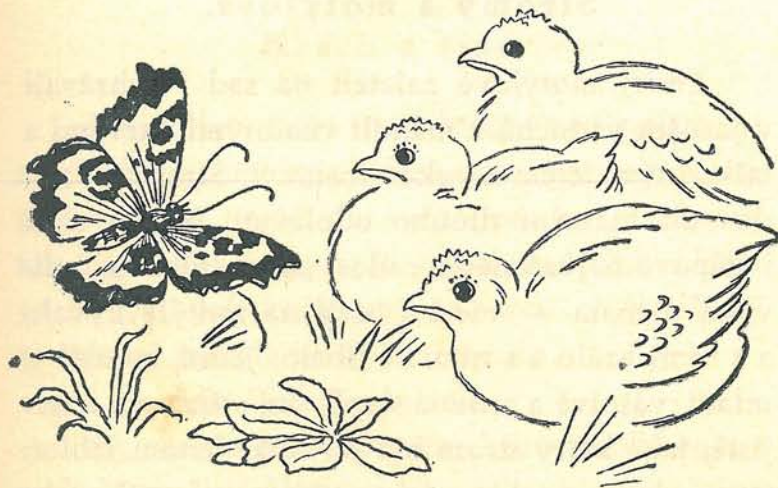
Ubohý lenoch musil stále se oháněti a po drobných zvířátkách rukama šermovati, až rozezlzen vyskočil a zvolal: „Rád bych věděl, proč a nač je přece tahle havěť na světě.“

„Proto,“ na to zavrňely mu mouchy zase uštěpačně do uší: „hýbáme vším, co se nechce hýbati samo, aby leností neshnilo.“

Motýl a kuřátka.

Na výsluní na kameni seděl velký pestrý motýl a rozkládal nádheru svých křídel.

V závěti za kamenem tulila se čiperná kuřátka pod křídla kvočny, vykukující zvědavě zpod perutí jen čipernými hlavičkami.

„Oj, jak se vám divím, písklata hloupoučká!“ začal na ně motýl. „Zde slunce svítí a hřeje, jaká rozkoš — a vy si tam zalezete pod matčina křídla, ani se tam dobře nevejdete!“

„Ty se divíš divíš,“ vždyť ty nevíš, že víc i než slunce hřeje — mateřské srdce!“

„Ano ano,“ rozšveholilo se hned hejno všecko, „hřeje hřeje, kryje, chrání, hájí a žádné mraky mu nepřekážejí...“

„Tak tak, děti,“ kvočna spokojeně dotvrdila, „mateřské srdce hřeje, kryje, chrání — život by dalo — — —. Jenom, ach, nezapomenete-li jednou na to.“

Stromy a motýlové.

Pestří motýlové zaletěli na sad i vyhrávali v jasném vzduchu a mámili vlnadnými barvami a laškovným letem všecko stromoví. Stromové nedovedli mámení dlouho odolávat. Mladí, staří i štěpové nejvzácnější, radost zahradníkova, i divoká plánata — všecko brzy na motýle kývalo a s nimi hrálo a s nimi se líbalo: jedni, zvláště ti mladí, vášnivě a zrovna slepě, jiní střízlivěji a nejistě, jaké který strom byl povahy. Jenom jablono stará planá, prolamující se těžko v koutě sadu

krušným životem, poznala hned vnađu zlou.

„Vari, plémě zákeřnické!“ zašuměla hrozivě klátic větvemi. „Mámíte svět, nabízíte pastvu očím, abyste celý život zničili: tak chodí jen Hřích. Vari, vari!“

Ale neprohlédly, tak a nedbaly, výstrahy stromy ostatní...

Brzy pestří motýlové sami se vytratili, brzy plémě jejich, šeredné housenky, se objevily a hryzaly a žraly...

Brzy stromy v sadě jen holé větve k nebi vzpínaly — svidá jablono v koutě však svěží zelená a plná jablek spokojeně za požehnanou úrodu děkovala.

Hrách a lípa.

Na poli u cesty rostl hrách, nad polem na mezi stála košatá lípa. Hrách, sotvaže začaly lusky nalévati, zle toužil do svého osudu. „Jsme my tak, my malí: Kdo přijde, uškubne, leckdo i šlápně na nás! Jak jinak mají se velcí.“ A hráškové souhlasně mrkali po lípě a záviděli.

Lípa stála klidně a mlčela.

Aj, sšeřilo se a přiletělo chroustů celé roje a na hebkém listí do svítání hlodali a kousali. Ráno

přišli lidé se sekerami a z lípy nasekali slavnostních ratolestí.

Po čase, sotvaže se lípa vzpamatovala z těch ran a zakvétala, přišli zase lidé a obírali obětavý strom o vonný a léčivý květ.

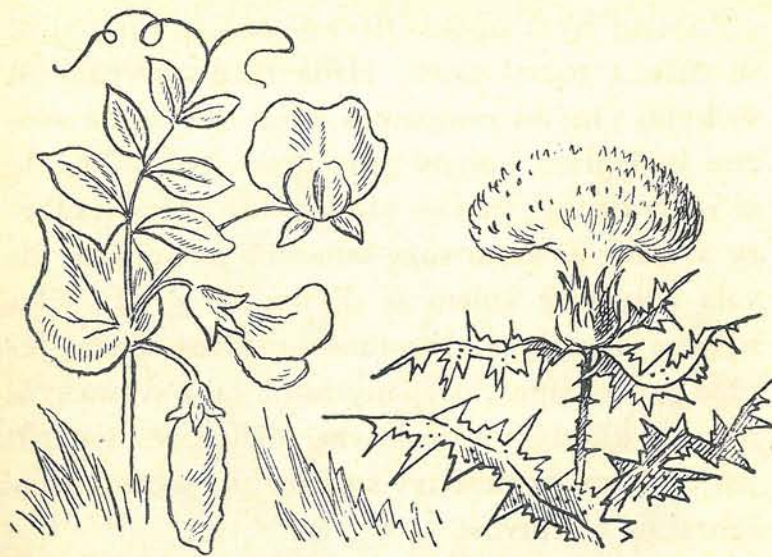
A přikvapila bouře a obořil se vichr na lípu, a čím výše ona korunu svou zdvíhala, tím mocněji všemi jejími údy lomcoval a zmítal, strom poslámal a rozedral až běda.

Postrášeně hleděli pak hráškové druh na druhu a lípa podlomená výstražně nad nimi zašuměla: „Vizte mě teď a věřte — velcí mívají i velká utrpení!“

Hrách a bodláčí.

„Copak ty tu?“ zahovořil jednou na brázdě hrášek k hrášku, ukazuje na bodláčí na mezi. „Vystřkují jenom bodáky a bodáky, jako by už žádné vážnější starosti v životě nebylo. Chtějí snad na celý svět pouštětí hrůzu, či se samy všeho tak bojí?“

Ta řeč zarazila všechno bodláčí. Každý po sobě a druh po druhu znova opravdu se dívali, až tu, vidouce něžný bezbranný hrách plný požehnané úrody, sebe pak v bídě s ovocem i seme-

nem, ale tělo, údy, hlavu — všechno v samých bodácích, zhrozily se samy sebe.

„A že vy,“ dal se tu do řeči s hrášky bodlák jeden, „takové bohatství plodů máte a na obranu jako my nemyslíte?“

„Máme, právě proto máme,“ hovořily hrášky upřímně, „že na tuto hroznou převrácenost nemyslíme! Pamatuj: kde hlavní sílu obětují na bodáky, tam všechno ostatní krsne a hyne.“

Růže a šípek.

V zahradě v tučné půdě na záhoně hověla si růže, u zahrady za plotem v hloží a kamení krušně

obhajoval život šípek. Otevřelo se jaro i rozvíjela se růže a rozvil šípek. Hrdá růže obsypala se velkými plnými poupaty a hned rděl se na svém keři první bohatý purpurový květ a hnedle se rděly druhý, třetí — všechny plné pyšné nádhery a vůně, až sama růže samolibě po sobě se dívala a květiny kolem se divily, žasly, záviděly, některé i kořily se skromně nevídané kráse. Jenom prostý šípek, osypaný zatím také svým květem, ale chudým a drobným, nedivil se, nekořil, jen chvílemi nedůvěřivě s větrem se pohnul a zažehral na marnivost.

Neušlo to růži. „Proč tak škudlíš na šatě?“ začala naň sama pichlavě. „Jeť máj jenom jednou v roce!“

„Pravda!“ vece šípek. „Ale já hledám si životí úporněji než ty, nemohu tedy tak lehko vyhazovati na parádu. A krom toho — mluvil vážně — rozplýtvati všechno z mládí na marnou pýchu — nevím nevím, růže! Sluší, věř, pamatovati na zadní kola!“

„Staré káry!“ smála se pohrdavě růže. „Máj jest jen jednou v roce!“

Ale minul máj, a skromný šípek zarděl se znova, ozdobil se hojnými sličnými plody, na růži jen zeschlé, zčernalé stopky zbyly po nádherném

hávu, jímž královna květin všechny své síly tak před časem promarnila.

Kapradí a borůvky.

Pyšně a bujně počalo se z jara v lese zvedati a rozkládati své parádní listy kapradí, skromně a chudě podál kapradí lísteček po lístečku vystrkovaly omládlé borůvky.

„Co je to tu za žebrotu!“ zpupně mluvila košatá kapradina ke kapradině. „Roztáhnem se my a bude po nich, po žebrotě —!“

„I že by ses chtěla,“ — pansky na to druhá.

„Nechte jich drobotin,“ rozhoduje pánovitě třetí, „až my celé své bohatství rozložíme, zmizejí

samy; nebude jich viděti, nebo uschnou zá-
vistí..." Bylo!

Přišel máj první, a borůvky vzkvetly pěkný-
mi, bíle machovými zvonečky, jako by mezi ně
nasil vzácných perel. Přiletěly včelky a jásavě
bzučice děkovaly prostičké bylině za sladkou
šťávu, kterou jim zvonky svými podávala. Přišel
máj pozdní, a začervenaly se borůvky bohatými
hrozny smavých bobulí, přilétali ptáčci, zobali a
borůvkám vděčně šveholili; přišly děti ze vsi,
smlsaly si na sladoučkém ovoci, napletly si z tma-
vých hroznů kytek a potěšily borůvky v jejich
lesní samotě jásáním a zpěvem a smíchem a ne-
vinným hraním. Přišla chudá vdova, občerstvila
si vypráhlá ústa a sbírala a počítala první hrnek,
bude mouka, druhý hrnek, bude sůl, nebude už
doma sirotkům hladu, třetí, čtvrtý hrnek — ještě
se uschová něco na sebe pro zimu..."

Kapradiny se zatím roztahaly a parádily...
Ale nevšiml si jich ani ptáček, ani děti, ani vdo-
va... ba ani sousedky skromné borůvky. A když
ovocem jako borůvky chlubití se nemohly, závistí
samy zsinaly, z pýchy jejich zbyl jen hořký zá-
pach.

Bylinky chuděrky.

Bylo dlouho sucho, bída přišla na byliny.
Nejhůře bylo na pochudlém suchopáru. Žily
tam v pokojném susedství mateřidouška s do-
brou myslí a sem tam mezi nimi mochna, svízel,
protěž, lomikámen — všecko chuděrky prostič-
ké, spokojené a usmívavé i při chudobě. Ale bída
byla větší a větší, kvítka přestala se usmívati, za-
čala umdlévati a vadnouti, až ozvalo se i reptání.

„Ach, není spravedlnost!“ zahřešila první
rozlézavá mochna. „My zde hynem nouzí a ty
tam — nachýlila hlavu po bylinách nad potokem,
nevědí, co hlad a žízeň.“

„Nehřeš!“ srážela ji vážně dobrá mysl. „Slý-
chala jsem vždycky, že není rozkoše bez utrpení;
zato zkusila jsem leckdy sama, strádání že slab-
ším činí sebe menší občerstvení.“

„Ano ano,“ svědčila vonným dechem mateří-
douška, „za rozkoší chodí utrpení, za strádáním
občerstvení!“

Poté objevil se obláček na nebi — zastřel
slunce a bylinkám chuděrkám hned se dýchalo
volněji. Obláček rostl v oblak, mraky zahalily ne-
be, přišel dešť a řádil přival, potok v louce vy-
stoupil, byliny v tučné půdě daleko široko za-

topil, mnohé polámal a vyvrátil, ostatní podkalil a zpusťošil.

Chuděrky však strádající na stráni občerstve-ny a posilněny vláhou vděčně družka družce vonným šepotaly dechem: „Za rozkoší chodí utr-pení, za strádáním občerstvení.“

Chudobky a metlice.

Chudobky a metlice rostly v sousedství na jedné mezi. Za malička žily v přátelství. Na sluníčku vesele pokukovaly po sobě a za vánku v dětinské hravosti dost se na sebe nakývaly. Ale čím dál rostly a dospívaly, tím víc ukazovaly oboje bylinky rozdílné povahy. Prostičké chudobky skrývaly se skromně v hebké trávě, vypínavé metlice zdvíhaly hlavy, která víc nade všecko sousedstvo.

Bylo po přátelství. Ano pyšné metlice krou-tívaly se hrdě a odvracely se od chudobek i sou-dily pohrdavě: „Bída s nouzí! A už to jméno —! Co by chtěly mezi námi?“

Chudobky jako by neslyšely, zůstaly při své prostotě.

Ale rozvilo se léto v plné kráse, rozběhly se děti po kvítí na věnce pro největší svátek, Boží Tělo.

S radostí spatřily a pozdravily chudobky na mezi: „Aj, tu chudobky, roztomilá kvítka! Hlavíčky zlaté s bělostkvoucími límečky — pojďte s námi ve věncích oslavovat Pána!“

Přišly dětské oči také na metlice... „Metly metlice hrdě zdvíhají hlavy, ale bez květů a bez vůně, je to prázdná sláma.“

Ozimé žito a trní.

Divilo se trní na mezi ozimému žitu, že ze všech sil klíčí a pučí a se zelená, kdy celá příroda před zimou se choulí.

„Žito, žitečko,“ varoval tvrdý trn, „přijde

zima, mrazy budou páliť — — — netušíš, co zkusíš!“

„Vím vím,“ šepotalo žito radostně se vlníc, „ale kdo víc zkusí, víc i dokáže! Mamť já v zimě, když je nejhůř, chrániti od hladu ptactvo nebeské i zvěř, po žních dávám lidstvu hlavní pokrm — chléb... Ó, netušíš, trne, jak sladko trpěti, můžeš-li prospěti jiným a tak mnohým!“

Kopřiva a len.

Do záhonu lnu vetřela se kopřiva. Libovala si v kypré půdě, hověla si a bujela, až len přerostla, ale tak vydala sebe samu záru slunce i útokům větru. Chvěla se pak a zmítala sebou ne-trpělivě, ale marně.

„Věru, nežli zde, stokrát lépe někde v trní!“ zahartusila si jednou za bouře.

„Věřím,“ zašuměl len klidně, „nejlépe svoji k svému!“

Žito a chmel.

Žitné zrno nějak utroušené na záhon chmelnice vzklíčilo a rostlo s chmelem zároveň. Za malička byly obě byliny jako sestra se sestrou: dost

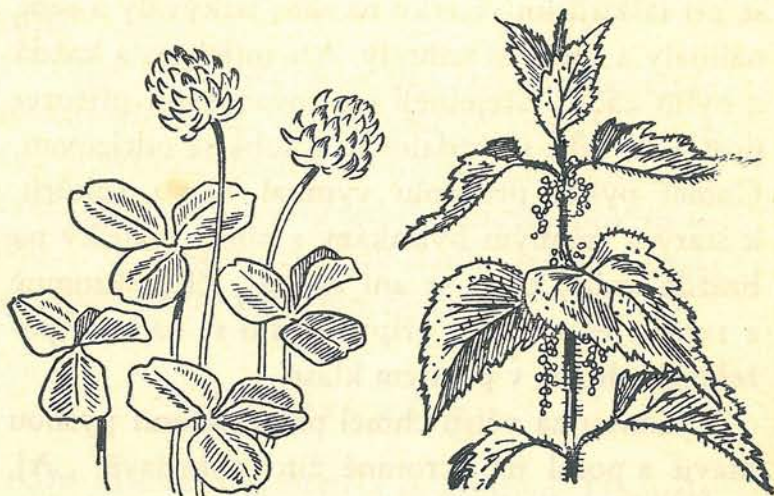
se při laškujícím větěrku na sebe nakývaly a sebe nalíbaly a spolu si nahrály. Ale míjel čas a každá z bylin začaly zřetelněji ukazovati svou přirozenost a od sebe se vzdalovati a sobě se odcizovati. Chmel pyšně při kolu vypínal hlavu vzhůru, k starým známým bylinkám, s nimiž maličký na brázdě seděl, záhy se ani neznal. Žito skromně a zvolna se metalo a připravovalo se na boží požehnání chleba v prostém klase.

Jednou za větru chmel přece sklonil pyšnou hlavu a počal na skromné žito pohrdavě: „Aj, žito, žitečko — ty pořád ještě taková chudá chudinka? Viz, kam až já jsem se nade všechny vás povznesl!“

„Vidím,“ žito na to vážně, „jenže kdyby pýcha tvá ti dala prohlédnouti, viděl bys, že vlastní silou nepovznesl ses ani na píď: kde jsi dnes, tam tebe — dotlačil dřevěný kůl.“

Bílý jetel a kopřiva.

Skromný bílý jetel na suchopáru vydával a šířil do okolí svou kořenou vůni a obětavě podával své medonosné květy včeličkám. Jala se naň dotírat sobecká kopřiva, vypínající se podál nad křoví.

„Hm, tak se mám nuzně žít a ještě všechno kolem sebe příjemnou vůní napájet a těm dotěrným včelám tak se dáti stále vyssávat —! Bloude, nač to, proč?“

„Pro vědomí svého medu sladší,“ vece jetel mírně, že ze svého mála mohu prospívati tak mnohým!“

Fazol a jahoda.

Hrdý, popínavý fazol dal se do řeči se skromnou jahodou po zemi se plazící.

„To se ti tak chce, sestro, bídně po zemi se plaziti, k tomu ještě nechávati leckohos po sobě

šlapati! Ze mne si vezmi příklad: hlavu hrdě vzhůru!“

„Nechci, bratře; zůstanu při svém! Nežli hlavu pyšně zvedati a o holi a jindy zase holí proti bouřím a větrům se brániti — to raději zůstatí neopatrným a třebaš i nechati na sebe někdy šlápnout!“

Metlice a netřesk.

Na lučině mezi kvítím vstal vstavač: „Kdo z vás, droboty a chudšasata, vyrovná se mi bohatstvím a krásou šatu?“

Z bylin sousedících jedny nesměle klonily hlavy, jiné se čepýřily — podle povahy.

„Aha, chuděrky, jste tichy,“ posmíval se vstavač. „Nevíte, máte-li hleděti na barvu či na krásnou látku. Jsemť já vstavač!“

„Jsi a nemáš marně jméno, hrdopýšku vypínavý!“ ujala se slova za všechny povýšená divizna u louky na terase. „Ale než se chlubiš, radím: na pramen své chlouby hled! Z nás ti nikdo nezávidí bohatství, které čerpáš — z bahna!“

Netřesk.

Smála se metlice v kyprém drně netřesku, rostoucím na zříceninách holých zdí. To prý by se jí chtělo, stále tak sušiti zuby!

„Nu a vidíš,“ netřesk odvětil spokojeně, „ty hoviš sobě v kypré půdě a nejsi přece a nebudeš než ubídněná metlice; jak lépe — hled' jen na mé tučné listy — pořadovné bydlo svědčí.“

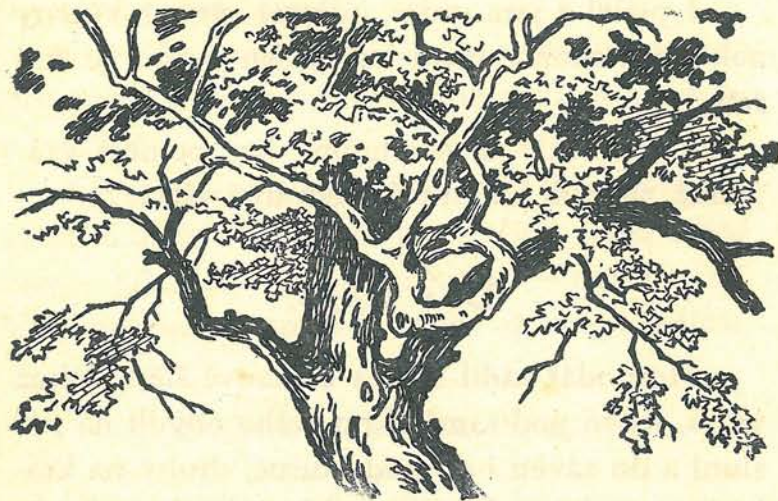
Plavuň a smrček.

Divila se plazivá plavuň vzdušnému smrčku: „To by se mi tak chtělo, všemi silami jen a jen vzhůru spěti a mrazům i bouřím se vydávati, když mohu v pohodlí při zemi si hověti!“

„Vidíš vidíš!“ zašuměl v odpověď mladý vytáhlý smrček, „já si zase myslívám: To by se mi tak chtělo, jako vy, plavuně, po celý život jen a jen na hroudě zemské lpěti a po ní v prachu a chraští všelijakém zbaběle se vláčeti, když mohu hned zmlada do výše, do světla a do čistého vzduchu mužně pozdvihnouti hlavu.“

Peň a větve.

Nespokojenost posedla kdys větve stromu, že prý musí samy ovoce vydávati a celou tíhu ve

dne v noci nésti a přitom se spokojovati, co jim peň od kořenů milostivě dodá.

A sotvaže kořenové zaslechli reptání, počali reptati také! Proč a nač oni prý mají ve věčné tmě a černé zemi sháněti a starati se, aby větve na slunci pyšniti se mohly hebkým listem, líbivým květem i sladkým ovocem?

Jak prý by se jim snáze žilo o sobě!

„A co bych měl říkati já?“ peň klidně a vážně hleděl spor skončiti — „vám kořenům dodávati síly od větví a vám větvím od kořenů a při tom při všem držet všecky pohromadě!“

Bylo chvíli ticho, ale mír nenastal, ač chudl celý strom.

I přišel z jara sadař, odřezal větve a kořeny nakažené: mohly hned každý jen o sebe se starati...

Bídni a života neschopní, bez pomoci vzájemné, zhynuli kořenové, zhynuly i větve.

Dva štěpy.

Hospodář sadil si dva ořechové štěpy téhož jádra, jeden pod samé okno svého obydlí na výsluní a do závětří i do půdy tučné, druhý na krabatinu v rohu sadu, na výpich, kde zle řádily větry a mrazy.

Obcházel potom a prohlížel stromy, ale vida štěp na výsluní, an bujně roste a druhý na krabatině sotva živoří, říkával si: „Hojnost chleba, bujnost těla.“ Ale dříve než přešlo léto, navykl si štěp na vypichu krušnému živobytí, ba otužil se a zesílil a zazelenal se listím, svěžejším než sám keř v půdě tučné.

A pominula zima, přešly první mrazy i větrné bouře a štěp v půdě tučné všecek nazeblý a přemožený chutě počal rašiti, aby sebral na slunci nové síly, zatím co štěp v půdě drsné dávno ještě zdráv a bytelný opatrně schovával poupata.

A nastojte! Slabé jarní mrazy štěp raný spá-

lily, div, že docela nezahynul — po květech a po ovoci ani potuchy; štěp druhý, otužilý, zvolna sice pouštěl, ale potom utěšeně zakvetl a osypal se ovocem.

Chodil zase hospodář a díval se a divil. A strom otužilý šumíval z větví: „Jiný chléb a jiné časy... jiné časy, jiná síla životní — jiné ovoce!“ Větší požehnání tam, kde se těží opatrně s málem.

Olše s vrbou a lípa.

Za dlouhého vedra lípa na kopečku žízníc, trpělivě choulila hebký list. Vrba s olší pod kopečkem hověly si zatím nad močálem.

„Vidíš ji tam,“ vece olše k vrbě, „paní vznesenou; chce si seděti vysoko — teď je na suše; dobře na ni! To my světu jinak rozumíme; raděj něčeho užiti! Slyšíš, vzácná paní, nechtěla bys s námi aspoň dnes?“ posměšně pak na lípu se obracela.

„Nechci nechci!“ lípa rozhodně zašuměla.

„Proč ji zveš! Sama vidíš, jak od jakživa vysoko se nese celý její rod!“ domlouvala pichlavě vrba.

„Nevíte vy,“ hájila se lípa skromně, „že nám lipám Tvůrce určil dávat i ve vonném květu lid-

stvu lék a včelám med? A na ten úkol, sestry, ne-
sbírá se síla v močálech. Kamením se prolamuje-
me, musíme mnoho strádati, ale nepřestaneme ni-
kdy toužiti vzhůru, odkud přináší občerstvení
čistá nebeská rosa.“

Štěpy a starý strom.

Bujné mladé štěpy na sadě laškující s větér-
kem na májovém slunci rozvázaly a zapomenuly
se tak, že se jaly posmívati staré jabloni, jak jest
shrbená a proschlá a vrásčitá i všecka škaredá.

„Bývala jsem jako vy,“ zašuměla jabloň sta-
řena mírně, „jako vy mladá a krásná i jako vy
bujná a prostořeká —. A přijde čas a budete zas
vy jako jsem dnes já.“

Člověk a strom.

V stinném sadě seděl člověk, seděl a myslil
a rozjímal. Vzpomínal na uplynulý život a lito-
val, co všecko vykonati chtěl a jak málo posud vy-
konal, jak méně v tom, co vykonal, dobrého a
mnoho, mnoho zlého.

„Ach, jak šťastnější jsi, strome!“ povzdychl
si člověk, patře na košatou hrušku před sebou.

„Od nejútlejšího mládí neseš se jen a jen k nebe-
sům a neporazí tě ani zuřivé bouře — já, člověk,
sám od sebe za den klesám sedmkrát!“

„Buď jako já!“ zašumělo s větví. „Pevně stůj
na kořenech života — ctnostech! A zvláště nedej
zakrněti srdečníkům: víře, lásce, naději!“

Ptáče a len.

Ptáče cvrlikající svou večerní píseň na keři
nade lništěm dívalo se a divilo, proč len všechn
podvečer zavírá své modré květy. Z přivřených
květů šuměla odpověď:

„Kloníme a zavíráme my podvečer své modré
oči a slzy rosné skrápějí nás žalem, že za světlem
jde tma... Ach, jak jest smutný život ve tmě,
kdo okusil světla!“

Lýkovec a ptáče.

Potměsilý lýkovec, plný bohaté parády jedo-
vatých bobulí, vidí ptáčka ubožáčka hladového.
Zakýval naň hned a lákal svůdnými plody a
úlisně zval: „Pojď si, ptáčku, pochutnat na zra-
lých bobulích.“

Leč ptáček nedůvěřivě přimhouřil očko, hlavou zavrtěl a lhostejně se odvrátil od jedovaté byliny. Zapadl pak podál do prochudlého boroví, kde spokojeně hledal a zobal poslední chudé paběrky zaschlých borůvek.

„Ptáčku nebožáčku!“ úlisně tu k němu volá lýkovec. „Že bys chtěl tak zdlouhavě a pracně u chudého boroví sháněti ještě chudší sousto. Pohleď na mé bohatství plodů! Rozdělím se s tebou o ně, pojď a beř, co hrdlo ráčí!“

Ptáček zakroutil znovu hlavičkou a přimhouřiv znova očko, dí upřímně: „Slýchal jsem od svých starších varování, než jsem se pustil sám do světa, že bohatství a krásy, kde jest jich tuze mno-

ho navrch, málo bývá uvnitř, a kde na jazyku med, tam že v srdci bývá jed!“

Dívka a keř trnový.

Pozastavila se dívka nad keřem trnovým, který byl běloskvoucím květem osypán, takže pro samou bělost nebylo viděti ani tmavých snětí ani pučících zelených lupenů.

„Aj byliny z nejchudších a nejprostších!“ dí sama sobě dívka v pohnutí. „Trnité její haluzí prozrazuje i trnitý život; tak tu u cesty a v samém kamení a kamení. A přece ji zdobí tak hojný a tak čistý bílý květ!“

„Dívko, duše krásná,“ trn promluvil vřele, „až poznáš svět a život v něm, přesvědčíš se — a snad na sobě samé — že bělostná nevinnost zdo- bívá nejvíce duše prosté a trpící.“

Děvče a růže.

Na svěží růži polorozvitou dychtivě se zadívalo děvče, samo poupě v prvním puku. „Ach, té krásy!“ dí vřele. „Královno květin, kdo nad tebe pod sluncem krásnější?“

„Kdo krásnější?“ unyle šeptala růže vánkem.

„Hned ty! — — Či ti nedal Tvůrce víc než mně:
s krásným tělem krásnou duší?“

Jinoch a klasy.

Za krásného letního dne šel jinoch po návrší podle pole, na němž se vlnil lán žita. Klasy už děkovaly.* I zadíval se mladík na obilí. „Klasy, milé klasy!“ pravil. „Tak útlá tílka dal vám Stvořitel, že dost malý vánek vámi zaklátí — a přece přetrpíte celé bouře. Nehovíte si v tučné půdě, a při tom při všem vydáváte svým časem takové požehnání těžkých zrn.“

„Duše mladá,“ zašuměly klasy, „uč se od nás, že na život platný, plný dobrých skutků není třeba zvláštní síly ani rozkoše a pohodlí, netřeba se lekat bouří, ale třeba pevné vůle a snahy ušlechtilé!“

Štěp a kůl.

Ke kolu přivázali štěp, který do té doby sám sobě jsa ponechán, větrem sem tam býval zmítán. Od toho všecek se zakřivil, vlky vyháněl a tak žalostně divočil i zakrsal.

* „Už děkují,“ říká lid o klasech, když zrní nalévá, takže klasy pod tíhou zrn se sklóní; děkují prý Pánu Bohu za požehnání.

Ale zajídalo se brzy štěpu navyklému zvůli, že mu kůl hnouti se nedá. I kroutil se všelijak a namáhal svévolně, aby se vymkl z pevného vedení, ale marně. Kůl nepovolil.

„Proč mě tak svíráš a stále držíš?“ vyčítal konečně stromek ostře kolu.

Abys rostl, jak se patří, a vyspěl svým časem v pořádný strom!“ kůl odvece vážně.

„Tyrane!“ šeptem ulevil si mladý strom. A prudkou zlostí za větru znova se jal zmítati a kroužit. Ale marno všecko, štěp ještě si kůru odřel a zranil, kůl nepovolil. Tu chtěj nechtěj začal si zvykati konečně pevnému vedení. A po čase ne reptal již, nekroutil se, a aj, vlky i křiviny zmize-

ly, už nebylo ani třeba kolu, strom stál tu krásný a silný a plný ušlechtilého ovoce.

I přicházeli lidé a hleděli se zálibou na strom i pochovali si jej.

„O lidé, mne nechvalte!“ zašumělo v listech. „Býti po mém, nebyl bych než bídňým zákrskem! Od toho zachránil mě — kůl, jenž zmlada pevně vedl mě vzhůru a mladické mé zvůli nikdy v ničem nepovolil.“

Zrno pohozené a člověk.

Zrno žitné utroušené nějak podle sklepa spadlo do šíje, a že tam bylo dost vlhko, vzklíčilo i rostlo, rostlo — ale rostlo ve tmě! Ach, jak bylo stéblo bez světla bledé a mdlé! Jen že se tak po zemi plížilo a potácelo.

Našel je tak ubohé a bez vlády člověk.

„Ach, žito — chlebičku náš! Jsi-li ty to opravdu? Jak jsi ubohé bez světla — slunce!“

„Ach, člověče — pane náš! Ubohé ovšem jsem já bez světla — slunce, ale stokrát ubohý a přebohý člověk bez Světla — Boha!“

Sosna a dřevorubec.

Dřevorubec, který strom za stromem kácel krásný nebetyčný les sosnový a tak tou lopotnou prací prostý život den ode dne obhajoval, kdysi všecek unaven usedal při svém díle a odpočíval. Dobytl právě ze země velký pařez s mnohými hlubokými kořeny.

„Dals mi práci!“ pravil člověk dívaje se spokojeně na pařez. „Ale tys měl větší, než jsi vpravil tolik a tak mocných kořenů tak hluboko v tvrdou půdu. Mohls jich zapustiti půl a půl tak hluboko, a byli bychom měli ty i já polovici námahy!“

Aj, tu rozešuměl se hned všechen háj sosen a jedna zvláště vysoká hovořila: „Pohleď na nás vzhůru! Pohleď, jak vysoko vypěly jsme nade všecko sousedstvo. A viz, jak udržely bychom se ve své výši, kdybychom nebyly včas a celou práci zapustily kořeny i přiměřeně do hluboka a do široka, jako toužíme do vysoka.“

Mládenec a strom v zimě.

Všiml si mládenec stromu za nejtužších mrazů tříkrálových, že již má nalité pupeny a v nich i zárodky listů a poupat. I podivil se tomu mladý rozum.

„Strome,“ vece, „není možná! Snad nemyslíš na květ už v těchto zlých časech? Pozor jen, aby tě mrazy nespálily!“

„Myslím, duše mladá, myslím a připravuji se už teď nejen na květ, nýbrž i na plody. Kdo chce vydati užitek pravý a včas, musí včas připraven býti a musí i mnoho přetrpěti! A nějaký ten mráz a nějaká ta bouře, to ještě síly tuží, jen nedati se jim všanc svévolně a bez potřeby!“

Výrostek a trnka.

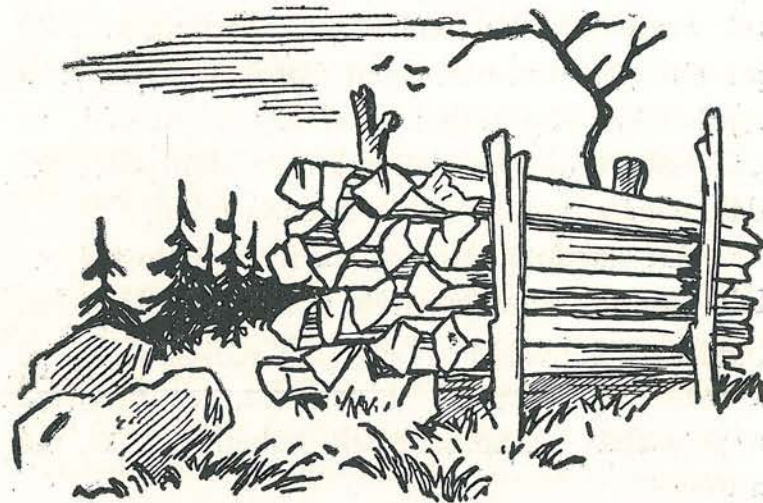
Kluk svévola rozběhl se na trnku pod mezi a trhal zbůhdarma a zahazoval trpké plody. Na-

stojte! Najednou vykřikl, a již mu krev kapala z poraněného ukazováčku; píchl se o trn.

„Bídne dřevo!“ osopil se výrostek a kamezem mstivě do keře uhodil.

„Samý špíchal je to,“ vedl si dál zlostně, „na všechny strany —! Nedivil bych se, kdyby to chránilo sladkých jablek, ale mítí tak bídný plod — trnku —!“

„Vidíš vidíš!“ keř zasténal vážně. „Bídne dřevo, bídný plod — a neobstojí bez ostré zbraně před tebou, člověkem!“

Kámen a dřevo.

Vysmíval se tvrdý kámen měkkému dřevu, že nepatrnou jiskrou dá se vznítiti a vzplanouti v žár, jenž je třeba celé strávi.

„Lépe,“ dí dřevo, „drobnou jiskerkou vzplá-
nouti a je-li čestná, byť to i život stálo, — než
věčně věkův studeným zůstatí — jako kámen!“

Potůček a kalužina.

Bystrý potůček zvesela si běžel přes čisté
oblásky a hrčel a šplíchal a pospíchal bez odde-
chu, bez únavy. Až, tu v cestě se mu namanula
kaluž nehybná, voda smrdutá, plná žab a ještě-
rek a všelijaké bahenní havěti. Zachvěl se čistý
potůček před tou nečistotou a opatrně hybaj stra-
nou! Ještě včas odbočil oklikou a jsa rád, že
ušel nákaze, tím veseleji pak a rychleji pospíchal
dále napájet vonné kvítí a zelenou travu.

Ale smrdutá kalužina zčeřila se a zlostně vo-
lala posupně za neúnavným potůčkem: „Hele ho,
bídačka hladového! Neví, jaká rozkoš hověti si
v mělčinách. Nepřeje si oddechu, jen pospíchá
a pospíchá — Šplouchálek hubený — co má
z toho?“

„Z toho právě,“ bránil se potůček mírně,
„mám já svou čistou, zdravou vodu, a ty z líné
rozkoše své máš — smrduté bahno, plné všelijaké
neřesti. Stojatá voda hnije!“

Slunce a mráz.

V litý zápas o své právo dali se dva mocní
potentáti: slunce a mráz. Bylo to už na sklonu
zimy. Mladé slunce zrána se vší silou vyjelo si
na modrou bář nebeskou a zářilo a hrálo po celý
den, až pupeny na stromech pukaly a kvítí pu-
čelo a ptáci pěli. V noci zase šedivý mráz se roz-
jel světem a zuřil do rána, až nová zeleň zčernala
a hýnuli ptáci.

Trvalo dlouho, než se oba velikáni nabažili
boje. Zůstali konec konců každý ve svém stejný-
mi pány, ale ti pod nimi — ptáci, brouci, zvěř,
stromy, všecka příroda — ti malí panskou zvůli
odpykali.

Jan Fr. Hruška

NOVÉCHODSKÉBAJKY

Druhé, přepracované vydání

Obrázky nakreslil

Fr. Vrobel

Vydal Jan Kobes v Praze
a vytiskl ve vlastním závodě
v Plzni

1935